

155

Załącznik Nr 9
do Protokołu Nr X/07
z Sesji Rady Gminy Lichnowy
z dnia 18.10.2007 r.

**Uchwała Nr X/82/07
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 18 października 2007 r.**

w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lichnowy

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn.zm.), Rada Gminy Lichnowy uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się zaktualizowaną Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lichnowy, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr XXXII/263/05 Rady Gminy Lichnowy z dnia 15 lipca 2005 r. w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lichnowy.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lichnowy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

Jan Michałski
Jan Michałski

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lichnowy to podstawowy dokument wytyczający główne kierunki harmonijnego rozwoju gminy.

Zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne otoczenie gminy oraz rozpoczęcie nowego okresu programowania funduszy strukturalnych 2007-2013 sprawiają, że opracowana aktualizacja stała się niezbędna. Strategia jako swoisty program gospodarczy analizuje podstawowe warunki i zasoby gminy oraz wyznacza kierunki działań dla dziedzin życia społeczno-gospodarczego Gminy. Jako dokument stanowi podstawę do tworzenia kadencyjnych programów gospodarczych. Opracowanie to pomaga realnie argumentować wnioski o pomoc finansową m.in. ze środków unijnych na realizację planowanych inwestycji lub programów.

W związku z powyższym proponuje się przyjąć niniejszą uchwałę.

Waldemar Lamkowski

STRATEGIA

ROZWOJU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO GMINY LICHNOWY

Lichnowy, październik 2007

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Ocena istniejącego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Lichnowy	4
1. Położenie gminy Lichnowy i podstawowe cechy przestrzeni regionu	4
2. Wartości regionalne – kultura i tożsamość	6
3. Ludność	11
4.1. Stan i struktura gospodarki rolnej	17
4.2. Stan i struktura gospodarki poza rolnej	23
5. Struktura bezrobocia i zatrudnienia	24
6. Stan środowiska przyrodniczego	31
7. System komunikacji i infrastruktury technicznej	35
8. Oświata	46
9. Kultura i sport	52
10. Współpraca międzynarodowa	55
11. Budżet gminy Lichnowy	57
III. Diagnoza rozwoju społeczno-gospodarczego oraz możliwości rozwojowe Gminy Lichnowy	59
1. Ocena aktualnej sytuacji Gminy	60
2. Ocena szczegółowa sytuacji Gminy	61
3. Potencjał społeczny Gminy	62
3. Mocne i słabe strony Gminy Lichnowy	63
4. Szanse i zagrożenia zewnętrzne	65
IV. Misja i wizja Gminy	66
V. Scenariusze rozwoju Gminy	67
1. Scenariusz stagnacji	68
2. Scenariusz łagodnych przemian	69
3. Scenariusz postępu	70
VI. Strategiczne cele rozwoju	71

I. Wstęp

Strategia rozwoju gminy Lichnowy jest przedstawiona w formie dokumentu stanowiącego koncepcję działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju regionu. Stanowi ona podstawowe narzędzie programowania rozwoju gminy.

Prawidłowe planowanie rozwoju jest możliwe po określeniu planu strategicznego rozwoju. Taką konieczność i szansę dla gminy Lichnowy dostrzegły jej władze, które podjęły decyzję opracowania dokumentu „Strategia rozwoju gminy Lichnowy”, jako instrumentu sterowania rozwojem gminy. Decyzja ta została podjęta w dniu 27.04.2001 r. Uchwałą Nr XXV/24/2001, a wynika ona z ustawy o samorządzie gminnym która mówi, iż do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy m.in. uchwalanie programów gospodarczych. Strategia rozwoju gminy Lichnowy jest typem programu gospodarczego, który przedstawia w formie dokumentu koncepcję działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju gminy. Strategia rozwoju określa wizję gminy oraz priorytety, cele i zadania jej realizacji. Celem strategii rozwoju jest sformułowanie celów i kierunków rozwoju społecznego i ekonomicznego oraz jest skutecznym narzędziem zarządzania budżetem gminy.

W tworzeniu strategii uczestniczyli przedstawiciele Rady Gminy, Wójt Gminy, przedstawiciele mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Natomiast po zakończeniu I okresu programowania tj. 2004-2006, przygotowując się do następnego okresu pozyskiwania środków z Unii Europejskiej 2007 – 2013 należało zaktualizować niniejszy dokument. Przeprowadzono konsultacje społeczne z członkami Rad Sołeckich i Grup Odnowy Wsi w sprawie społecznych oczekiwań i priorytetów. Zebrany materiał został wykorzystany do stosownej korekty i aktualizacji niniejszej strategii.

Dokument ten powinien być pomocny w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy. Strategia rozwoju gminy jest bowiem ustalonym sposobem postępowania danej społeczności w ważnych sprawach dotyczących jej przyszłości. Posiadając strategię rozwoju można we właściwy sposób gospodarować dobrem wspólnoty samorządowej.

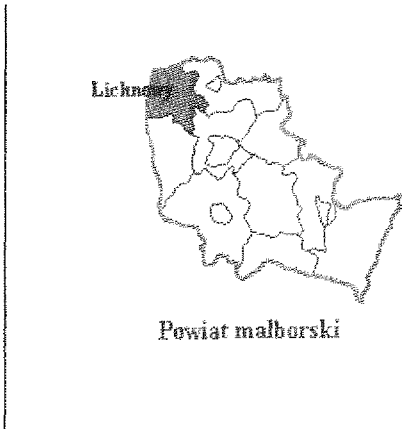
Strategia rozwoju odpowiada na potrzebę kompleksowego, długofalowego podejścia do rozwoju gminy w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Strategia rozwoju nie daje gwarancji sukcesu, ale znacznie zwiększa jego prawdopodobieństwo.

Wieloaspektowość i wielopodmiotowość strategii wymaga szerokiego udziału społecznego w trakcie jej formułowania. Proponowane rozwiązania i przedsięwzięcia

rozwojowe muszą być realne ekonomicznie, dopuszczalne z punktu widzenia ochrony zasobów i przyrody, wykonalne technicznie i możliwe do umiejscowienia w konkretnej przestrzeni.

II. Ocena istniejącego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Lichnowy

1. Położenie gminy Lichnowy i podstawowe cechy przestrzeni regionu

Gmina Lichnowy położona jest w powiecie malborskim w części północno-wschodniej województwa pomorskiego. Teren gminy graniczy z gminami: Ostaszewo, Nowy Staw, Miłoradz, Malbork i Tczew.

Gmina Lichnowy położona jest w regionie Wielkich Żuław Wiślanych, predysponowanych do rozwoju rolnictwa wysokotowarowego, obsługi rolnictwa i turystyki krajoznawczej. W związku z tym jest to teren o korzystnych warunkach przyrodniczych do produkcji rolnej i hodowli bydła. Fragment terenu gminy położony jest w tzw. Międzywału Dolnej Wisły, gdzie znajduje się Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu, pełniący istotną rolę korytarza ekologicznego rangi krajowej. Obszar Żuław charakteryzuje niska lesistość, co powoduje małe zróżnicowanie struktury środowiska przyrodniczego. Gmina Lichnowy i otoczenie położone jest w obrębie dwóch jednostek hydrograficznych: bezpośredniej zlewni rzeki Wisły i dorzecza Nogatu.

W granicach gminy Lichnowy znajduje się 10 jednostek sołeckich: Boręty, Dąbrowa, Lichnowy, Lichnowki, Lisewo Malborskie, Parszewo, Pordenowo, Starynia, Szymankowo i Tropiszewo.

Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 8.869,5 ha, z czego 90% powierzchni stanowią użytki rolne.

Na terenie gminy Lichnowy występują cztery kościoły:

- w Lichnowach pw. św. Urszuli

- w Borętach pw. św. Katarzyny
- w Szymankowie pw. św. Floriana
- w Lisewie Malborskim pw. św. Mikołaja

oraz 5 czynnych cmentarzy.

Gmina Lichnowy ma dogodnie położenie komunikacyjne względem aglomeracji gdańskiej oraz dużych ośrodków miejskich, takich jak Tczew, Malbork. Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Gdańsk – Warszawa, a w Szymankowie i w Lisewie Malborskim istnieją przystanki osobowe.

Gmina Lichnowy ma 800-letnią pisaną tradycję, zachowało się tu szereg cennych i wartych obejrzenia zabytków.

Największymi zabytkami są: kościół pw. św. Urszuli w Lichnowach, o istnieniu którego pierwsza wzmianka pochodzi z 1350 roku oraz kościół pw. św. Mikołaja w Lisewie Malborskim z 1316 roku. Kościół w Lichnowach to budowla wykonana w stylu gotyckim - jeden z najstarszych i najlepiej zachowanych takich zabytków na Pomorzu Gdańskim.

Innym równie atrakcyjnym zabytkiem, którym może poszczycić się nasza gmina jest okazały most na Wiśle z neogotyckimi wieżyczkami łączący Lisewo Malborskie z Tczewem. Most ten, jak również dworzec PKP w Szymankowie wiąże się ściśle z kampanią obronną z września 1939 roku początkującą II wojnę światową.

Wśród licznych zabytków Lisewa znajduje się także zespół zabudowań i urządzeń kolejowych z początku XX w., zespół strażnicy wodnej, zespół zabudowań dawnego folwarku żuławskiego oraz teren dawnych umocnień ziemnych, stanowiących zabytek archeologiczny.

Dworzec w Szymankowie stanowi zarówno wartości materialne jako jednorodny architektonicznie zespół prezentujący charakterystyczną architekturę kolei żelaznych z przełomu XIX i XX w., a także wartości niematerialne związane z wybuchem II wojny światowej i miejscem pamięci narodowej.

Oprócz licznych zabytków architektury warto poznać również pomniki przyrody tj. zespół parkowy w Lisewie Malborskim czy dwa dęby w Szymankowie, a także atrakcyjny typowy, dobrze zachowany obszar historycznego krajobrazu kulturowego Żuław z uprawami wikliny, roślinności przybrzeżnej i zadrzewień nadwodnych znajdujących się na terenach wzdłuż Wisły.

W gminie Lichnowy można zauważyć oryginalną żuławską tradycję osadniczą, ekspozycje panoramy wsi szczególnie z widokiem na kościół w Lichnowach.

W Borętach można zobaczyć teren dawnego cmentarza mennonickiego i ruiny muranego średniowiecznego kościoła katolickiego z początku XIV wieku.

Przez obszar gminy przebiega znakowany „Nadwiślański” szlak turystyki pieszej biegnący wzdłuż wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły.

2. Wartości regionalne

W południowej części Żuław Wiślanych położonej w rozwidleniu Wisły i Nogatu znajduje się obszar o bardzo specyficznym charakterze pod względem wartości regionalnych i kulturalnych, w granicach którego znajduje się gmina Lichnowy. Deltotwórcza działalność rzek kształtowała ten teren powoli nanosząc przez wieki utwory rzeczne. Z biegiem czasu zaczął zagospodarować ten teren człowiek, od którego wymagał on największych umiejętności cywilizacyjno-kulturowych, a istniejący dziś zasób elementów antropogenicznych jest jednocześnie zbiorem świadectw bardzo wysokiej wartości: kulturowej, kompozycyjnej, a wreszcie poznawczej i historycznej.

W obecnej chwili wizerunek krajobrazowy gminy Lichnowy stanowi swoisty „pamiętnik” kolejnych warstw ludzkiej działalności.

Pod koniec XIII wieku na terenach naturalnych wzniesień nastąpiła organizacja osadnictwa wiejskiego wg wzoru prawa chełmińskiego. W owym okresie powstała wieś Lichtenowe (obecnie Lichnowy) i m.in. najstarszy szlak komunikacyjny łączący osady żuławskie. Rozwój osadnictwa datuje się na okres panowania Zakonu Krzyżackiego, kiedy to powstało najwięcej dużych wsi lokowanych na prawie chełmińskim, charakteryzującym się wysoką regularnością rozłogu pól. W okresie XII – XIII wieku powstały następujące wsie, wchodzące obecnie w skład gminy Lichnowy:

- ◆ **Pordenowo (Pordenau),**
- ◆ **Boręty (Barendt),**
- ◆ **Parszewo (Parschau),**
- ◆ **Dąbrowa (Damerau),**
- ◆ **Lichnówki (Kl. Lichtenau),**
- ◆ **Szymankowo (Simonsdorf),**
- ◆ **Lisewo (Liessau),**
- ◆ **Starynia (Altenau).**

Następnym okresem rozwoju terenu gminy był czas przybycia nowej grupy osadników „Olędrów” z sekty religijnej Menna Simonasa, prześladowanych w swojej ojczyźnie-Niderlandach, którzy przynieśli ze sobą wysoce rozwinięte umiejętności techniczne i

kulturowe. Charakterystyczną cechą tej grupy osadników było to, iż oprócz budowania swych osiedli na dziewiczych terenach, wydartych morzu, w bardzo wielu przypadkach uzupełniali dotychczasową sieć osadniczą istniejących dużych wsi lokacyjnych. Tak więc dzisiejszy krajobraz charakteryzuje się swoistą mozaikowością form osadnictwa. Nawet w najstarszych o średniowiecznej genezie wsiach możemy spotkać XVII-wieczne układy zagród i specyficzną architekturę „olęderską” czego przykładem jest miejscowość Tropiszewo (Trapenfelde) oraz pojedyncze duże zagrody wpisane ze swymi polami w przestrzeń między wsiami o zwartej zabudowie.

Pod koniec drugiej wojny światowej tereny te zostały specjalnie zatopione, a urządzenia przeciwpowodziowe umyślnie zniszczone. Ich naprawa nastąpiła w miarę szybko, jednak społeczność „olędrów” nigdy nie powróciła. Zasiadlili je imigranci ze wschodnich terenów Polski, z zachodniej Ukrainy. Wielkie gospodarstwa, kilkusethektarowe folwarki zamienili na PGR uprawiane przez najemną siłę roboczą. Taka zmiana sposobu zarządzania sporymi majątkami rolnymi spowodowała daleko idące przekształcenia przestrzenne i zmiany funkcjonalne w stosunku do niektórych obiektów. W pobliżu dużych folwarków zamienionych w państwowe gospodarstwa rolne, z uwagi na zatrudnianie coraz większej liczby ludzi budowano zakładowe osiedla mieszkaniowe, których architektura psuje do dziś estetykę krajobrazu.

W obrębie Gminy Lichnowy znajduje się 10 sołectw, mających odrębną historię. To właśnie dzięki niej gmina posiada bogate wartości kulturowe i regionalne.

- ◆ Lichnowy (Gr. Lichtenau), to wieś kmiecia, o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1254 roku, leżąca na ważnym trakcie historycznym „via regia” wiodącego przez Żuławy. Występuje tu wysoki stopień zachowania elementów krajobrazu historycznego: czytelny plan wsi, sporo zachowanych siedlisk wraz z zabudową np. częściowo zachowany starodrzew (aleja) dawnego cmentarza ewangelickiego. Do niedawna istniał tu piękny wiatrak- młyn z roku 1756 oraz XIX – wieczny kościół ewangelicki rozebrany po roku 1945 . Do obiektów, które są wpisane do rejestru zabytków należą: Kościół parafialny pw. św. Urszuli powstały ok. 1350 r. i odbudowany po zniszczeniach wojennych – jeden z największych na Żuławach Wiślanych stanowiący doskonałą dominantę w panoramie wsi. Drugim jest drewniany dom mieszkalny przy ul. Lachowicza 21-23 oraz murowany budynek gospodarczy z drugiej połowy XIX wieku. Generalnie, zachowało się około 70 obiektów o wartościach historycznych, zabytkowych i regionalnych, powstałe w XIX i na początku XX wieku, które winny podlegać ochronie.

- ◆ **Boretz (Barendt)** to wieś kmiecia, o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1321 roku. Krajobraz, układ i tradycja miejsca siedlisk wsi zachowały się częściowo. Piękne alejowe drogi wiodące do wsi tworzą interesujące obramowanie miejscowości. Wspaniale zachowane przykłady żuławskiej architektury folwarcznej (domy podcieniowe) zostały wpisane do rejestru zabytków. W rejestrze tym znalazły się również ruiny murowanego średniowiecznego kościoła katolickiego datującego się na początek XIV wieku, jak również zabytkowy kościół katolicki o konstrukcji szkieletowej powstały w latach 1841 – 1842 r. z wieżą z 1907 r. dawniej będącej kaplicą mennonicką i protestancką. We wsi znajduje się ponad 36 obiektów godnych uwagi, a stanowiących gminne dziedzictwo.
- ◆ **Pordenowo (Pordenau)**, pół wieś pochodząca z 1399. Krajobraz wsi zachował się w dość dużym stopniu, w tym układ, około 6-ciu oryginalnych siedlisk. Na północ od wsi zachowały się fragmenty dawnego dużego cmentarza i kaplicy mennonickiej. Wnętrze wsi jest jednym z unikatowych na terenie gminy, zachowującym atmosferę i harmonijność historyczną. To swego rodzaju żywy skansen. Zachowane są także trzy duże zespoły rozproszonego osadnictwa folwarcznego. Jednym z nich jest dom drewniano–podcieniowy wpisany do rejestru zabytków pochodzący z 1850 roku.
- ◆ **Parszewo (Parschau)**, również pół wieś, pierwsza wzmianka pochodząca z 1300. Zachował się w niej układ ruralistyczny i tradycja miejsca wielu siedlisk, jak i relikty zieleni nieistniejącego cmentarza ewangelickiego. Uwagę zwraca zachowany w bardzo czystej formie historyczny rozłóg pól i jego podział. Do wsi wiedzie jedna z ładniejszych dróg alejowych na Żuławach. Jest to trakt wiodący od Tralewa, szeroki i świetnie utrzymany, o pięknym drzewostanie.
- ◆ **Tropiszewo (Trapenfelde)**. Pierwsza wzmianka o tej wsi pochodzi z 1376 roku o przysiółkowym rozplanowaniu. To wieś typu kolonijnego założona przez „olęderskich” mennonitów. Krajobraz historyczny zachował się w bardzo wysokim stopniu, jak również układ i tradycja wszystkich trzech pierwotnie istniejących siedlisk. W latach 20 – tych XX wieku powstał w okolicy bardzo ciekawy, jednorodny i samowystarczalny kompleks przestrzenny związany z fabryką mydła, składający się z budynku przemysłowego oraz niewielkiego osiedla pracowniczego wolnostojących domków willowych, który winien także podlegać ochronie.
- ◆ **Szymankowo (Simonsdorf)**, jest wsią o takim samym typie rozplanowania jak Tropiszewo.

Przekształcenia miejscowości nadały jej niejako "dwoisty" charakter - wieś rolnicza oraz związana z funkcją kolejkową, dlatego też musi być podwójnie waloryzowana i oceniana w regionie. Pierwsze zmiany nastąpiły w momencie zlokalizowania tu dużego węzła kolejowego trasy Berlin-Prusy Wschodnie. Powstał wówczas bardzo duży kompleks zabudowy urządzeń kolejowych, a w latach 30-tych XX w. zespół szkoły z urządzeniami towarzyszącymi w pobliżu stacji kolejowej. Zaliczyć należy go do jednego z najcenniejszych w regionie. W miejscowości istnieją dobrze zachowane budynki gospodarcze z końca XIX w. Występują także pomniki przyrody – dwa dęby.

Wieś Szymankowo znana jest szeroko z tragicznych wydarzeń z 1 września 1939 roku. Największym dziedzictwem kulturalno – historycznym na skalę kraju są wartości niematerialne – pamięć pomordowanych. Pomnik ku ich czci znajduje się na skraju wsi, wokół którego co rok obchodzone są uroczystości oddające hołd pomordowanym polskim kolejarzom i celnikom. Ciekawe zbiory dokumentów o działalności Polskiej Macierzy Szkolnej w Wolnym Mieście Gdańsku mieszczą się w izbie pamięci w Zespole Szkół.

- ◆ **Lichnówki (Kl. Lichtenau)** – wieś kmiecia o swoistej tożsamości i odrębności, pochodząca z 1321 roku. Czytelny typ rozplanowania wsi: ulicowo -placowa. Na uwagę zasługuje zespół zagrodowy położony we wschodnim krańcu wsi. Niestety dom podcieniowy znajdujący się w innym zespole położonym po przeciwległej stronie został zrujnowany w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Zachowały się tutaj jedynie murowane budynki gospodarcze. W części wschodniej wsi znajduje się jeszcze sporo zabudowy drewnianej. Pięknym obiektem jest zagroda typu „olęderskiego”, tzw. łączona, gdzie drewniany dom mieszkalny połączony jest z okazałym, murowanym budynkiem inwentarskim. Z nieistniejącego cmentarza ewangelickiego zachowały się relikty zieleni, niestety nie zachowała się kaplica pochodząca prawdopodobnie z XVI wieku. Do wsi wiodą piękne drogi alejowe, z których jedna biegnąca w kierunku dużych folwarków na południu ma do dziś dnia niezmienną brukową nawierzchnię.
- ◆ **Dąbrowa (Damerau)**, pochodząca z 1316 roku, półwieś (ulicówka jednostronna) tworząca jedną z ładniejszych panoram wsi żuławskich. Wiodące do niej drogi są obsadzone alejowo, co znacznie podnosi estetykę otoczenia. Z dróg rozciąga się piękny widok panoramiczny na wieś Lichnowy, uwarunkowany istnieniem historycznego rozłogu pól. Niestety zabudowa dużego folwarku rolniczego uległa zniszczeniu. Dwa wiatraki, które niegdyś istniały są dzisiaj jedynie wspomnieniem historycznym. Zachowała się też reliktowa zieleń nie istniejącego już cmentarza ewangelickiego, która jest charakterystyczna dla specyfiki tego regionu.

- 106
- ◆ **Lisewo Malborskie (Liessau)**, zawiera w sobie wiele różnorodnych i cennych elementów świadczących o kulturze przestrzennego gospodarowania. Pierwsze zapisy o tej wsi pochodzą z 1316 roku. Z tegoż roku pochodzi jeden z cenniejszych kościołów będący zabytkiem naszych czasów, murowany z drewnianą wieżyczką. Przy kościele znajduje się zachowany i czynny do dziś cmentarz katolicki, zaś z nieistniejącego cmentarza ewangelickiego zachowały się jedynie relikty zieleni. Spichlerz to kolejny zabytek o konstrukcji szkieletowej pochodzący z XIX wieku. Także z tego wieku pochodzą cztery budynki gospodarcze (stajnie, obory) murowane z elementami drewnianymi. Bardzo interesującym elementem wprowadzonym około XVIII wieku był fragment umocnień ziemnych twierdzy Tczew. W pobliżu wsi Lisewo wzniesiono w latach 1862-69 duże szańce otoczone fosą, mające za zadanie obronę Tczewa od strony wschodniej. W związku z późniejszą korektą wału wiślańskiego elementy te uległy całkowitemu zniszczeniu. Przekształcenie dawnego układu wsi nastąpiło poprzez wtórną zabudowę. Między innymi w latach 20-tych XX wieku powstała we wsi spora stacja rozrządowa kolei. Zmiana charakteru wsi stanowi jednak wartościowy element dziedzictwa kulturowego. Ciekawe zbiory etnograficzne – historyczne dotyczące wsi znajdują się w miejscowym Zespole Szkół.
  - ◆ **Starynia (Altenau)** jest jedną z trzech wsi na terenie gminy, która utrzymała swój unikatowy charakter i prawie w całości wszystkie cechy wysokiej klasy rozwiązań przestrzennych i architektonicznych. Pierwsza wzmianka o tej miejscowości pochodzi z 1386 r. Wieś jest wspaniałym przykładem unikatowej kultury żuławskiej o rzadko spotykanej urodzie i wewnętrznym uroku. Zachowany został układ i tradycja 4 siedlisk, są to bardzo ciekawe zagrody typu „olęderskiego” na siedliskach o starszej genezie, łączące w sobie część mieszkalną, inwentarską i składową. To jeden z ostatnich tego rodzaju obiektów na Żuławach. Widoczny jest także oryginalny stary bruk i stare obsadzenie głównego wejścia do budynku - dwie lipy flagujące ganek to typowe regionalne rozwiązania. Obok wsi pojawiła się swego czasu bardzo silna nowa kolonia osadnicza „olędrów – mennonitów”- skąd najprawdopodobniej „stara” wieś otrzymała nazwę „Alteanu”. Zespoły folwarczne zachowały w bardzo wysokim stopniu swoją oryginalną zabudowę. Murowany dom mieszkalny z 1870-1912 r. wraz z oborą i stodołą z 1921 roku są rejestrowanymi obiektami zabytkowymi.

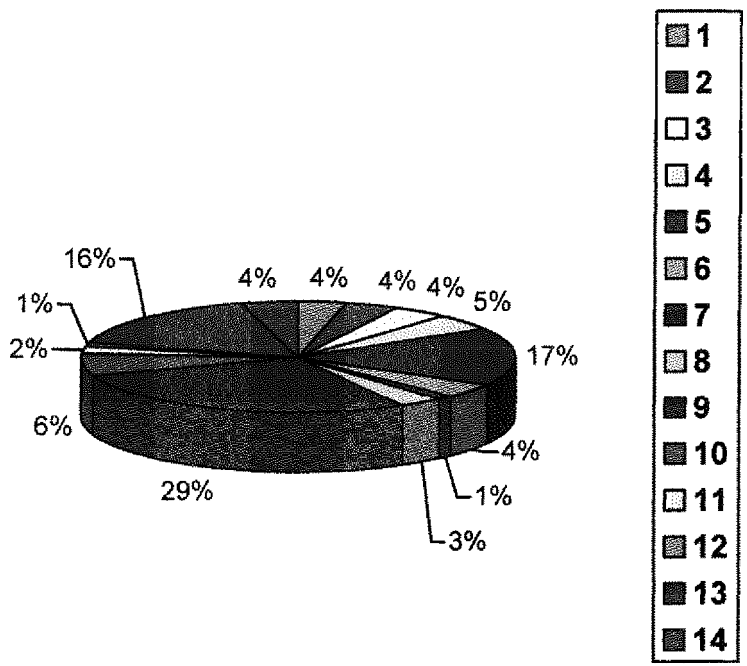
3. Ludność

Na koniec 2006 roku na terenie gminy Lichnowy zamieszkiwało 4 862 osób.

Zaludnienie na 1 km² wynosi - 55 osoby.

Tabela 1. Ludność wg sołectw – stan na 31.12.2006 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB	WSKAŹNIK %
Gmina ogółem	4 862	100
Boręty	174	3,57
Boręty Pierwsze	186	3,82
Boręty Drugie	205	4,22
Dąbrowa	238	4,90
Lichnowy	806	16,58
Lichnowki	212	4,36
Lichnowki Pierwsze	56	1,15
Lichnowki Drugie	159	3,27
Lisewo Malborskie	1353	27,83
Parszewo	312	6,42
Pordenowo	104	2,14
Starynia	61	1,25
Szymankowo	788	16,21
Tropiszewo	208	4,28

1. Boręty
2. Boręty Pierwsze
3. Boręty Drugie
4. Dąbrowa
5. Lichnowy
6. Lichnowki
7. Lichnowki Pierwsze
8. Lichnowki Drugie
9. Lisewo Malborskie
10. Parszewo
11. Pordenowo
12. Starynia
13. Szymankowo
14. Tropiszego

Największym pod względem liczby mieszkańców sołectwem jest Lisewo Malborskie, gdzie zamieszkuje 27,83% ludności całej gminy. Znaczącymi pod względem liczby ludności wsiami są wieś gminna Lichnowy, Szymankowo i sołectwo Boręty. Łącznie w tych czterech sołectwach zamieszkuje ponad 44,4% ludności gminy. Oznacza to, że prawie 1/2 mieszkańców gminy zamieszkuje sołectwa o liczbie ludności powyżej 550 osób.

Tabela 2. Liczba ludności w latach 1998 – 2006.

ROK	LICZBA LUDNOŚCI
1998	4888
1999	4896
2000	4836
2001	4846
2002	4864
2003	4839
2004	4878
2005	4898
2006	4862

Od 1998 roku liczba ludności gminy utrzymuje się na poziomie ponad 4800 osób.

Tabela 3. Ruch wędrowny ludności gminy Lichnowy w latach 1998 - 2006.

ROK	NAPŁYW	ODPŁYW	SALDO MIGRACJI
1998	80	71	9
1999	78	77	1
2000	72	74	-2
2001	46	68	-22
2002	69	83	-14
2003	116	68	48
2004	77	55	22
2005	82	68	14
2006	93	67	26

Saldo migracji na przestrzeni lat 1998-2006 tylko w trzech latach: 2000, 2001, 2002 było ujemne, w pozostałych latach saldo było dodatnie. Znaczny wzrost wystąpił w roku 2003. Uśredniając wyniki z 9 lat otrzymujemy saldo dodatnie, a biorąc pod uwagę trend w latach

2003-2006 nasuwa się wniosek, że teren gminy stał się atrakcyjny do osiedlenia się ludności z innych miejscowości.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy Lichnowy w latach 1998 - 2006.

ROK	URODZENIA	ZGONY	PRZYROST NATURALNY
1998	54	51	3
1999	70	41	29
2000	72	45	27
2001	73	48	25
2002	69	51	18
2003	65	48	17
2004	62	31	31
2005	74	41	33
2006	64	49	15

Przyrost naturalny jest dodatni. Lata 2004 i 2005 przyniosły znaczny przyrost naturalny. Jednak w 2006 roku wskaźnik ten ustabilizował się porównywalnie do lat 2002-2003.

Tabela 5. Struktura wieku ludności gminy Lichnowy w latach 1998 – 2006.

Grupa wieku	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Do 18 roku życia	1670	1641	1591	1532	1484	1485	1478	1449	1422
Od 19 do 65 lat	2579	2608	2684	2761	2797	2731	2785	2963	2997
Powyżej 65 lat	639	647	561	553	583	623	615	486	443

Z roku na rok maleje liczba ludności do 18 roku życia, co jest wynikiem małego przyrostu naturalnego. Zmniejsza się również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Znaczną liczbę ludności stanowią ludzie w wieku produkcyjnym – ponad 50%.

Tabela 6. Struktura płci w gminie Lichnowy w latach 1998 – 2006.

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	4888	4896	4836	4846	4864	4839	4878	4898	4862
Kobiety	2528	2454	2426	2439	2435	2432	2448	2470	2453
Mężczyźni	2360	2442	2410	2407	2429	2407	2430	2428	2409

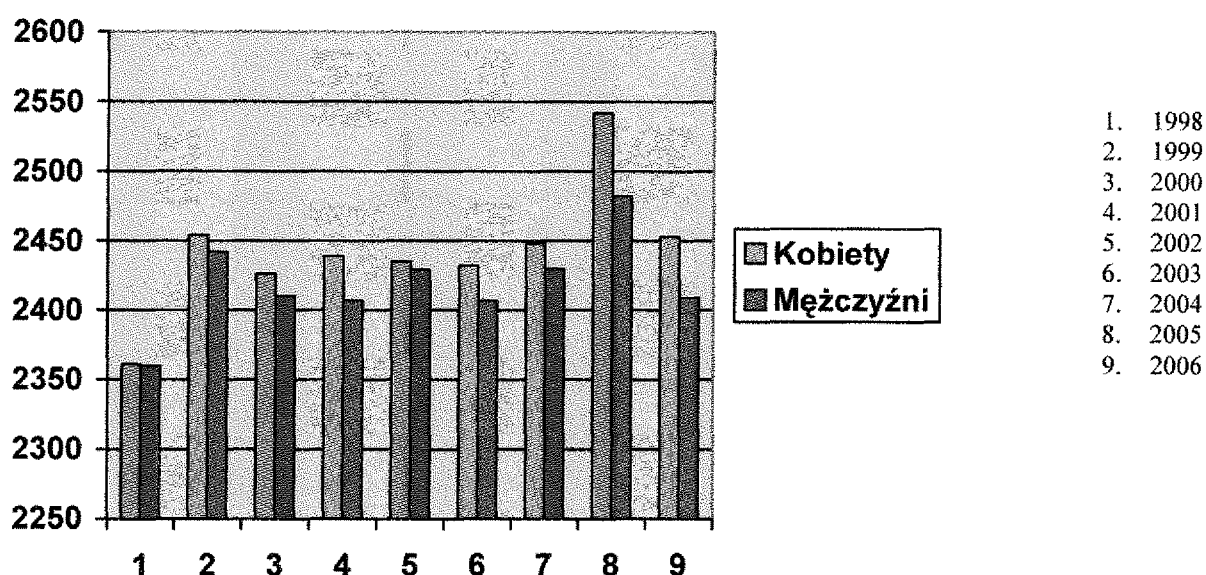
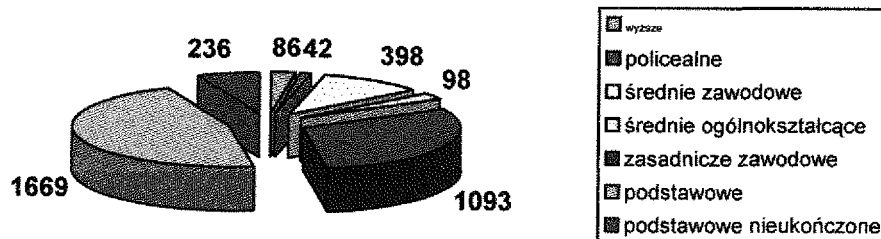

Tabela 7. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku (dane ze spisu powszechnego za 2002 rok)

Grupa wieku	Ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokszt.	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Podstawowe nie ukończone
Ogółem	3638	86	42	398	98	1093	1669	236
13-19 lat	611	-	-	19	15	58	401	113
20-29	692	19	12	146	29	307	169	6
30-39	596	17	9	79	19	299	169	3
40-49	703	25	14	95	18	268	273	5
50-59	415	15	5	36	10	107	238	4
60-64	174	4	-	2	2	18	139	9
65 i więcej	447	6	2	21	5	36	280	96

Największy procent ludności posiada wykształcenie podstawowe tj. około 46% głównie powyżej 65 roku życia.

Zasadnicze zawodowe posiada około 31% ludności, średnie zawodowe i średnie ogólne posiada około 14% ludności, policealne 1,2%, wyższe około 2,4%, podstawowe nie ukończone lub brak wykształcenia około 5,4%.

4.1. Stan i struktura gospodarki rolnej

Gmina Lichnowy jest gminą typowo rolniczą, w granicach której nie ma przemysłu. W skład gminy wchodzi 10 sołectw o łącznej powierzchni 8870 ha. Powierzchnia geodezyjna (dane z 2003 roku ze spisu powszechnego) gminy przedstawia się następująco:

Nazwa sołectwa	Pow. Gr. Ogółem	Użytki rolne				Grunty po lasami		Grunty pod wodami			Tereny komunikacyjne		Tereny osiedlowe	
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Grunty zadrzewione	Wody stojące	Rowy	Wody płynące	Drogi	Koleje	Zabudowane	Niezabudowane
Borety	1 132,02	830,71	0,45	29,68	127,37	14,00	10,27	-	26,69	34,03	35,24	-	23,58	-
Dąbrowa	935,64	686,96	0,62	8,85	57,55	-	73,44	-	10,25	38,56	33,12	5,04	18,73	2,52
Lichnowy	1 579,25	1 376,08	2,87	19,16	46,49	-	1,24	-	25,34	3,60	51,28	6,89	37,85	8,45
Lichnowki	1 255,75	1 061,08	1,24	16,16	59,19	-	7,11	-	33,34	8,45	32,71	10,35	24,35	1,77
Lisewo	1 111,16	697,16	3,47	18,22	194,89	1,89	28,36	-	8,39	55,35	37,03	26,58	37,75	2,07
Parszewo	598,71	488,47	1,72	-	48,90	-	0,12	-	15,48	-	19,74	1,86	21,81	0,61
Pordenowo	468,93	315,84	2,15	-	105,90	-	-	-	16,91	-	16,72	1,98	9,43	-
Starynia	255,83	205,67	1,49	20,52	1,00	-	-	-	7,41	2,27	11,04	-	6,43	-
Szymankowo	979,02	570,17	1,43	180,99	115,86	-	2,89	-	33,54	-	21,83	23,43	26,83	2,05
Tropiszewo	491,95	351,33	1,04	1,31	95,21	4,02	3,45	-	9,75	-	14,69	0,57	10,58	-
Razem Gmina	8 870,00	6 568,00	16,00	294,00	854,00	20,00	126,00	-	187,00	142,00	273,00	78,00	216,00	16,00

Użytkowanie Gruntów w Gminie Lichnowy

Grupy użytkowników gruntów	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
Ogółem powierzchnia administracyjna gminy	8870	7722	7236	4	253	229	20	1128

Struktura gospodarstw wg powierzchni

Tab. Nr 3. Struktura agrarna

Lp.	Przedział wielkości gospodarstw	Ilość gospodarstw
1	Poniżej 1 ha	50
2	Od 1 ha – 2 ha	24
3	Od 2 ha – 5 ha	22
4	Od 5 ha do 10 ha	74
5	Od 10 ha – 15 ha	105
6	Od 15 ha – 50 ha	46
7	Powyżej 50 ha	24
8	Ogółem	345

Z danych przedstawionych w tabelach wynika, iż grunty orne stanowią 94% powierzchni gminy, a większość gospodarstw rolnych mieści się w przedziale od 2 ha do 15 ha. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego to 32 ha. Pozytywnym czynnikiem występującym w ostatnich latach na terenie gminy jest naturalna tendencja do powiększania powierzchni gospodarstw. Czynnikiem ten został osiągnięty dzięki procesowi prywatyzacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, w wyniku których powstały następujące przedsiębiorstwa:

- PRU sp. z o.o. Lichnowy
- GR „Parchowo” s.c. J.Pacek, K.Kaleta Parszewo
- Angus S.A. Boręty II
- GR „Weneda” sp. z o.o. Boręty I
- Bracia Laird Lisewo Malborskie
- GR „Piątka” s.c. M.Płaza, J.Kaczorowski Lisewo Malborskie
- POLHOZ sp. z o.o. Szymankowo

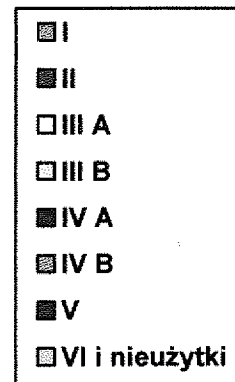
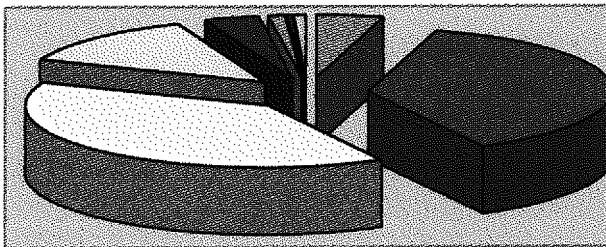
Ponadto na terenie gminy istnieje duży zakład rolny z wieloletnią tradycją – RSP „Zwycięstwo” Lichnowy.

Gospodarstwa prowadzące działalność na terenie gminy uprawiają grunty, w których przeważają klasy bonitacyjne od I do III. Średni wskaźnik bonitacji dla terenu gminy wynosi 1,38.

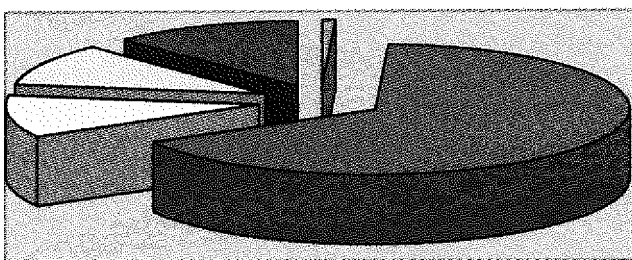
Podział gruntów na klasy bonitacyjne

Grunty orne								Użytki zielone					Wyszczególnienie
I	II	III A	III B	IV A	IV B	V	VI i nu	I	II	III	IV	V	
293,7	2478	2548	863,1	245,6	63,8	25,9	48,9	10,5	749,1	120,8	120,3	134,3	Powierzchnia ha
4,5	37,7	38,8	13,1	3,7	1,0	0,4	0,8	0,9	66,0	10,6	10,6	11,8	%

Grunty orne

Użytki zielone

Stopień wykorzystania budynków gospodarczych w indywidualnych gospodarstwach rolnych jest mały, a przyczyn należy doszukiwać się w opłacalności i pracochłonności produkcji zwierzęcej. Najczęściej budynki te są stare, budowane przed II wojną światową lub tuż po jej zakończeniu, a dostosowanie ich do obowiązujących standardów wymaga poniesienia dużych nakładów finansowych.

Produkcja roślinna

Struktura zasiewów

Lp.	Nazwa rośliny	Powierzchnia zasiewów w ha				
		2002	2003	2004	2005	2006
1.	Pszenica ozima	3391	3275	3300	3171	3180
2.	Żyto	5	5	5	5	5
3.	Jęczmień ozimy	100	100	100	100	100
4.	Pszenżyto	100	50	50	50	50
Razem zboża ozima		3596	3430	3455	3326	3335
5.	Pszenica jara	600	500	600	500	500
6.	Jęczmień jary	250	150	200	160	160
7.	Owies	15	15	20	15	15
8.	Mieszanki zbożowe	120	30	50	35	35
Razem zboża jare		985	695	870	710	710
Zboża ogółem		4581	4125	4325	4036	4045
9.	Buraki cukrowe	700	700	700	510	480
10.	Rzepak ozimy jary	1000	1400	1200	1400	1400
11.	Ziemniaki	500	550	600	600	600
12.	Strączkowe	120	130	200	130	130
13.	Kukurydza	120	150	200	150	150
14.	Buraki Pastewne	70	70	100	100	100
15.	Warzywa	40	50	100	50	40
16.	Pozostałe + odłogi	95	61	118	260	290

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, iż na terenie gminy Lichnowy na przestrzeni pięciu ostatnich lat nieznacznie spada obszar zasiewów zbożem ozimym, jak i jarym. Radykalnie zmniejsza się powierzchnia zasiewów buraków. Wynika to z faktu, iż w ostatnich latach cukrownie wprowadziły kontrakcje na produkcje buraków i ograniczono limity skupu tej uprawy. Uprawa kukurydzy, roślin strączkowych oraz ziemniaka od kilku lat znajdują się na średnim poziomie, natomiast spada uprawa warzyw.

Nową rośliną, którą rolnicy zaczęli uprawiać na terenie gminy jest ogórecznik lekarski. Szacuje się, że około 150 ha tej rośliny zasiana jest gminie Lichnowy. Niskie nakłady na produkcję oraz możliwość zbytu skłoniła rolników do uprawy tej rośliny.

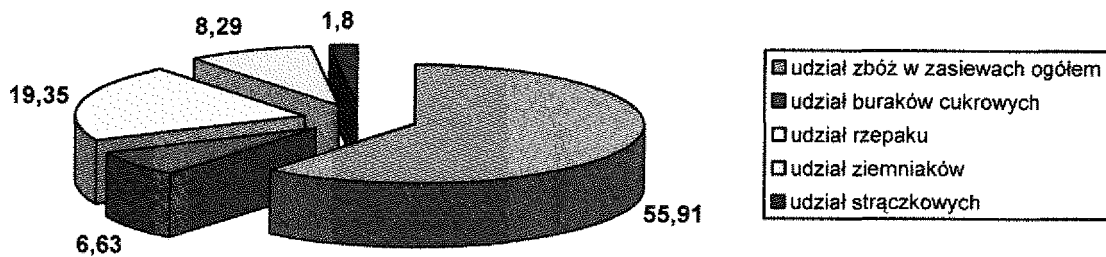
Uzyskiwane plony

Tab. Nr 5. Wielkości uzyskiwanych plonów na obszarze gminy Lichnowy w latach 2002 – 2006

Rośliny	Plon (dt/ha)				
	2002	2003	2004	2005	2006
Pszenica ozima	56	58	64	64	65
Pszenica jara	46	49	53	53	53
Rzepak ozimy i jary	33	32	39	39	42
Żyto	35	36	31	31	31
Pszenżyto	47	45	52	52	52
Jęczmień ozimy	57	50	52	52	52
Jęczmień jary	41	42	48	48	48
Owies	36	35	55	55	55
Mieszanki zbożowe	38	40	52	52	52
Buraki cukrowe	450	480	480	480	480
Buraki pastewne	820	820	850	850	850
Kukurydza	510	510	510	510	510
Ziemniaki	180	210	250	250	250
Bobik	35	35	35	35	35

W ostatnich pięciu latach obserwuje się wzrost wydajności upraw z 1 hektara. Wydajność pszenicy ozimej i jarej wzrosła o 20%. Nieustannie wzrasta wydajność produkcji ziemniaka, owsa, mieszanek zbożowych oraz pszenżyta. Zauważyć można również wzrost wydajności produkcji buraka cukrowego i pastewnego. Nie zmienia się natomiast wydajność produkcji kukurydzy czy bobiku.

Przyczyny wzrostu wydajności upraw należy dopatrywać się w głównie w systematycznym zwiększaniu zużycia nawozów.

Produkcja zwierzęca

Sytuacja w tym dziale produkcji rolniczej jest bardzo niekorzystna. Została ona spowodowana pogorszeniem relacji ceny żywca (zwłaszcza wołowego) i mleka całego zestawu pasz i pozostałych środków produkcji. Jednak pozytywnym czynnikiem jest systematyczny wzrost uzyskiwany od jednej krowy (średnia gminy 5200 l), który jest wyższy od średniej krajowej.

Pogłowie bydła w stosunku do roku 2006 nie uległo znacznej zmianie, obecnie ogółem na terenie gminy notuje się 1580 sztuk, w tym 790 sztuk krów, natomiast w roku 2005 wynosiło odpowiednio 1640 bydła, w tym 790 krów.

Sytuacja rolników po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej

Sytuacja rolników po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej znacznie się poprawiła. Rolnicy mogą korzystać z systemu uproszczonych płatności bezpośrednich, który będzie funkcjonował do 2013 roku.

Z dopłat do gospodarstw niskotowarowych w gminie korzysta 33 gospodarstw, z programu rolno-środowiskowego – 6 gospodarstw, z programu „dostosowanie gospodarstw do standardów UE – ochrona środowiska – korzysta 6 gospodarstw, z programu „inwestycje w gospodarstwach rolnych w roku 2006-2007 skorzystało 11 gospodarstw.

W latach 2007-2013 przewidywana jest II edycja programów pomocowych dla rolników.

4.2. Stan i struktura gospodarki poza rolniej

Gmina Lichnowy zaliczana jest do gmin, w których dominuje rolnictwo.

W ewidencji działalności gospodarczej na dzień 31 grudnia 2006 roku zarejestrowanych było 173 podmiotów.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie podmiotów zarejestrowanych w EDG i rezygnujących z działalności za lata 2002 – 2006 z podziałem na główne rodzaje działalności.

Określenie działalności	2002 r.		2003 r.		2004 r.		2005 r.		2006 r.	
	Zarejstr.	Wykreśl.	Zarejstr.	Wykreśl.	Zarejstr.	Wykreśl.	Zarejstr.	Wykreśl.	Zarejstr.	Wykreśl.
Działalność produkcyjna	1	1	-	-	-	-	-	-	3	1
Budownictwo	7	3	1	1	3	5	5	7	5	6
Usługi handlowe i usługowe	4	5	4	8	7	5	7	6	6	2
Transport	4	2	3	4	5	4	1	1	2	2
Ochrona zdrowia	-	-	-	-	1	1	1	-	1	1
Pozostała działalność	6	11	10	8		12	5	1	7	4
Razem	22	22	18	21	15	27	19	14	24	16

Ważniejsze podmioty gospodarcze (rejestrujące swoją działalność gospodarczą w KRS) prowadzące działalność na terenie gminy Lichnowy :

1. Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe Lichnowy Sp. z o.o. – Lichnowy
2. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Zwycięstwo” – Lichnowy
3. Piekarnia Chlebpól, Mięsiak i Kobyliński – Lichnowy
4. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Halina Zofia Kargol – Lichnowy
5. Bracia LAIRD Sp. z o.o. – Lisewo
6. Gospodarstwo Rolne „Piątka” M. Płaza i J. Kaczorowski – Lisewo
7. Gospodarstwo Rolne WENEDA Sp. z o.o. Boręty I

- 130
8. Gospodarstwo Rolne Parchowo J.Pacek i K.Kaleta – Parszewo
  9. Polska Hodowla i Obrót Zwierzętami Sp. z o.o. – Szymankowo
  10. BS O/Malbork – Szymankowo
  11. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „NORT” – Szymankowo
  12. Zakład Produkcji Konsorcjum Usług Technicznych METO – Lisewo
  13. Zakład Produkcyjno-Usługowy Wolski i syn – Lisewo
  14. Bałtyckie Konsorcjum Inwestycyjne Sp. z o.o. – Lisewo
  15. P.P.H. „Ewa” s.c. A.R. Janowczyk – Starynia
  16. Stacja Doświadczalna Oceny Odmian – Lisewo
  17. P.P.U. „Wienox” spółka jawna J. Nowakowski, J.Wieszczek - Tropiszewo

Po 3-letnim okresie zmniejszenia się ilości osób prowadzących działalność gospodarczą od 2005 roku zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych.

Wśród osób zarejestrowanych w EGD znaczna ilość to firmy jednoosobowe. Niektórzy rejestrujący działalność dokonują zamiany umów o pracę świadcząc usługi temu samemu pracodawcy na podstawie umowy o dzieło lub zlecenia.

Kierunki działania:

1. Stworzenie możliwości realizacji drobnej wytwórczości i usług na terenie gminy.
2. Stworzenie możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy w planach zagospodarowania przestrzennego w wybranych miejscowościach.
3. Prowadzenie polityki podatkowej gminy wspierającej rozwój przedsiębiorczości szczególnie dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy.

5. Struktura bezrobocia i zatrudnienia

Bezrobocie oznacza sytuację, w której osoby zdolne do pracy, akceptując aktualne stawki płac, poszukują bezskutecznie płatnego zajęcia. Jest to bezrobocie przymusowe. Tym typem bezrobocia zajmują się w większości teorie i polityka zatrudniania. Jednak bezrobocie może być także dobrowolne, jeśli ktoś nie chce pracować na oferowanych warunkach, mimo dostępności pracy. Bezrobocie jest równoznaczne z całkowitym brakiem możliwości zarobkowania.

Bezrobocie masowe i strukturalne powoduje wiele ekonomicznych, społecznych skutków, pociągających za sobą koszty materialne i ludzkie oraz rodzi wiele uciążliwych zjawisk patologii społecznej.

Bezsprzeczny wpływ na rozwój bezrobocia na terenie gminy Lichnowy miała likwidacja państwowych gospodarstw rolnych i związanych z nimi państwowych lub spółdzielczych placówek obsługi rolnictwa. Do jego wzrostu przyczyniły się także pogarszające ekonomiczne warunki gospodarowania w gospodarstwach wielkotowarowych, nastąpił spadek rentowności produkcji, zakłócona została płynność dochodów w szczególności z produkcji roślinnej, trudności ze zbytem zboża.

Rolnictwo stwarza miejsca pracy dla około 17% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

Stan bezrobocia na terenie gminy Lichnowy w latach 2002 – 2006 przedstawiają poniższe tabele:

Tabela Nr 1:

Liczba bezrobotnych na przestrzeni lat 2002-2006 w Powiecie Malborskim

Miasto/Gmina	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
m.Nowy Staw	555	525	500	484	406
g.Nowy Staw	587	604	565	505	424
g.Lichnowy	692	692	663	559	461
g.Miloradz	508	511	481	418	361
g.Stare Pole	669	676	636	602	521
g.Malbork	491	491	482	411	339

Tabela Nr 2**Informacja na temat osób bezrobotnych na terenie działania PUP Malbork**

LATA	ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI								
	RAZEM	W tym kobiety	Posiadający prawo do zasiłku	Nie posiadający prawa do zasiłku	Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów	Młodzież (do 25 lat)	Niepelnosprawni	W wieku mobilnym 18-44 lat	Pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy
31.12.2002	8021	4454	1505	6516	600	2199	208	6273	4258
31.12.2003	7710	4268	1230	6480	501	1911	249	5880	4182
31.12.2004	7319	4151	1149	6170	375	1683	312	5354	3961
31.12.2005	6470	3889	1054	5416	301	1402	313	4577	3335
31.12.2006	5381	3470	869	4512	221	1069	248	3642	2502

Z analizy danych zawartych w tabelach wynika, iż na terenie gminy Lichnowy zamieszkuje większa liczba bezrobotnych niż w większości innych gmin z powiatu malborskiego.

We wszystkich przedstawionych kategoriach w powyższej tabeli zmniejsza się ilość bezrobotnych. Godnym zaznaczenia jest fakt, iż zmniejsza się ilość bezrobotnych kobiet, a także osób niepełnosprawnych. Mniej jest osób bezrobotnych, które pozostają bez pracy przez ponad 12 miesięcy.

Tabela Nr 3

Bezrobotni w poszczególnych sołectwach (stan na 30 czerwca 2007r.)

Lp.	Miejscowość	Ogółem mieszkańców	Bezrobotni	% bezrobotnych na ogół mieszkańców
1.	Lichnowy	803	75	9,33
2.	Lisewo Malborskie	1319	112	8,49
3.	Szymankowo	774	58	7,49
4.	Pordenowo	102	3	2,94
5.	Boręty	561	60	10,69
6.	Dąbrowa	239	17	7,11
7.	Tropiszewo	208	24	11,53
8.	Parszewo	314	30	9,55
9.	Lichnowki	435	49	11,26
10.	Starynia	61	7	11,47
11.	Razem Gmina Lichnowy	4878	435	8,91

Z powyższego zestawienia wynika, iż najwyższy procent bezrobotnych występuje w sołectwach Tropiszewo, Lichnowki, Starynia i Boręty, gdzie bezrobotni pochodzą w większości ze środowisk popegeerowskie. Odsetek osób bezrobotnych na terenie gminy sięga 8,91%, z czego 77,44% to osoby w wieku mobilnym (18-44).

Struktura bezrobocia na terenie gminy Lichnowy na dzień 30.06.2007 r.

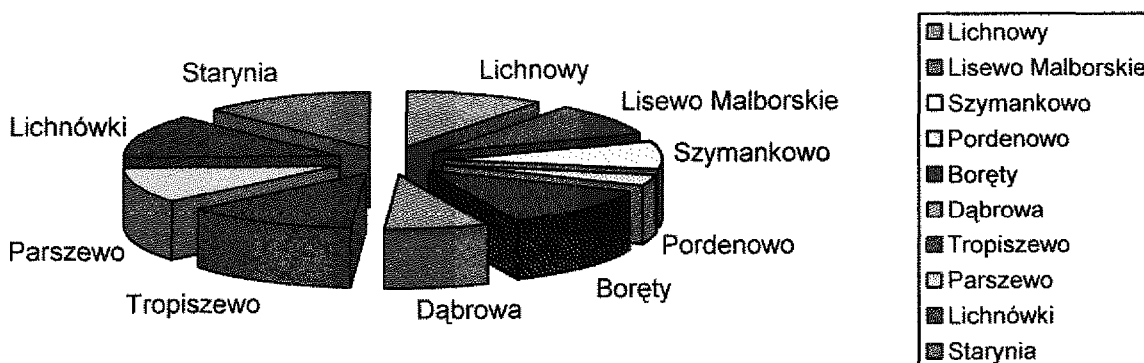

Tabela Nr 4

Struktura bezrobocia na przestrzeni lat 2000 – 2004

	Bezrobocie na terenie gminy Lichnowy				
	2002	2003	2004	2005	2006
Bezrobotni ogółem	692	692	663	559	461
W tym kobiety	375	368	366	356	327
Udział % w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych	54,19%	53,18%	55,20%	63,68%	70,93%
Bezrobotni z prawem do zasiłku	122	110	88	84	73
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	570	582	575	475	388
Udział % w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych	82,37%	84,10%	86,73%	84,97%	84,16%
Liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, zasadniczym zawodowym	600	594	569	468	375
Udział % w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych	86,71%	85,84%	85,82%	83,72%	81,34
Liczba osób z wykształceniem średnim i wyższym	92	98	94	91	86
Udział % w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych	13,29%	14,16%	14,18%	16,27%	18,65%
Liczba osób w wieku mobilnym	574	516	513	444	357
Udział % w stosunkach do ogólnej liczby bezrobotnych	82,95%	81,07%	77,38%	79,42	77,44%
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	365	391	399	331	254
Udział % w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych	52,75%	56,50%	60,18%	59,21	55,09%

Po dokonaniu analizy powyższych tabel można stwierdzić, że:

1. Osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym zarejestrowane w biurze pracy stanowią zdecydowanie największą grupę – ich liczba przekracza 81% ogółu zarejestrowanych, jednak z roku na rok liczba ta systematycznie maleje.
2. Wysoki, bo aż 77% udział w całej populacji bezrobotnych to osoby w wieku mobilnym.
3. Zaledwie 18% ludzi posiadających wykształcenie średnie lub wyższe pozostaje bez pracy.
4. Przeważający procent bezrobotnych z terenu naszej gminy stanowią kobiety 71%, ale ich liczba zmniejsza się sukcesywnie. Świadczy to o coraz większej aktywności oraz gotowości kobiet do podjęcia pracy.

W celu stopniowej redukcji bezrobocia i łagodzenia skutków istniejącego bezrobocia należy podjąć i realizować następujące kierunki działalności.

1. Organizowanie przez PUP w Malborku przy współpracy z gminą szkoleń w celu podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowej zgodnie z aktualnymi potrzebami i rynkiem pracy i zgodnie z opracowanym i przyjętym corocznie programem.
2. Zmiana polityki podatkowej gminy polegająca na obniżaniu stawek podatkowych tylko dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy (2006 r.)
3. Stworzenie możliwości realizacji drobnej wytwórczości i usług na terenie gminy.

4. Działalność socjalna:

a) pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych bezrobociem:

- mobilizowanie podopiecznych w poszukiwaniu zatrudnienia i usamodzielnianiu się poprzez zawieranie kontraktów pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określających zasady oraz cele do których należy zmierzać i uzależniających przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia (dofinansowanie zakupu biletu do pracy, pomoc finansowa w formie zasiłków w ramach ustawy o pomocy społecznej)
- podejmowanie działań dotyczących psychospołecznych skutków bezrobocia,
- środki finansowe pozostające w dyspozycji ośrodka w pierwszej kolejności wydawane będą na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców zapewniające im:

- podstawowe wyposażenie do szkoły,
- dofinansowanie kosztów zakupu biletów do szkół
- ciepły posiłek w szkole,
- możliwość uczestniczenia w zajęciach świetlicy socjoterapeutycznych

- dążenie do wyrównywania szans edukacyjnych i wychowawczych poprzez udzielanie młodzieży kontynuującej naukę w szkołach ponadgimnazjalnych i studiującej pomocy materialnej na opłacenie czesnego czy zakup podręczników,

b) punkt informacyjny dla osób bezrobotnych pozwoli na:

- zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia poprzez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy (kontakt z doradcą zawodowym),
- pomoc w znalezieniu ofert pracy,
- pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami,
- motywowanie do podjęcia nauki,
- rekrutację osób zainteresowanych podjęciem różnego rodzaju szkoleń i kursów umożliwiających zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji zawodowych (w ramach porozumień, partnerstwa z Urzędem Pracy, organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego),
- monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia (kontrakt socjalny)

5. Stypendia i pomoc materialna dla młodzieży uczącej się i studiującej oraz dojeżdżającej do pracy.

6. Promocja gminy

7. Aktywne formy łagodzenia skutków bezrobocia tj.

- prace interwencyjne (corocznie),
- roboty publiczne (corocznie),
- staże zawodowe (corocznie),
- udział w programach dla bezrobotnych realizowanych przez PUP.

6. Stan środowiska przyrodniczego

Głównym dokumentem programowym z zakresu ochrony środowiska jest przyjęty przez Radę Gminy Lichnowy uchwałą Nr XXIX/239/05 z dnia 31.03.2005 r. „Program Ochrony Środowiska Gminy Lichnowy”. Program szczegółowo przedstawia zagrożenia związane z ochroną środowiska oraz nakreśla główne cele i kierunki działań.

Gmina Lichnowy położona jest w granicach Wielkich Żuław Wiślanych, w związku z czym występujące tereny są w przeważającej mierze podmokłe. Wody gruntowe są płytkie i zanieczyszczone (poziom wód stabilizuje się na głębokości 1-2 m).

Niewielką część powierzchni gminy stanowią lasy (20 ha) i grunty zadrzewione (124 ha), co stanowi zaledwie 0,18% ogólnej powierzchni.

Niewielkie fragmenty lasów występują w dolinach cieków, przy czym część z nich klasyfikowana jest nie jako lasy, lecz zadrzewienia. Nieco liczniej występują zbiorowiska krzewiaste. W strefie nadbrzeżnej Wisły w postaci mniej lub bardziej ciągłego pasa oraz na wyspach występują zarośla wiklin nadrzecznych. Zarośla wierzbowe występują również (przeważnie w postaci kęp) wzdłuż cieków i kanałów, stanowiąc inicjalną fazę łągów. Na terenie gminy Lichnowy, wobec znikomej ilości lasów, rolę uzupełniającą w systemie ekologicznym gminy stanowią stare parki i zadrzewione cmentarze, stanowiące ostoję niektórych gatunków flory i fauny leśnej.

Wzbogaceniem krajobrazu rolniczego są liczne zadrzewienia i zakrzewienia występujące wzdłuż dróg, miedz, cieków, w dnach zagłębień bezodpływowych oraz towarzyszące zabudowie. W rezultacie tereny rolne cechuje dość wysoka różnorodność biologiczna na poziomie krajobrazowym.

Obszary chronionego krajobrazu.

Dolina Wisły została uznana za korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej w sieci ekologicznej ECONET¹. W krajowym Systemie Obszarów Chronionych jest ona objęta ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu:

Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu (w granicach gminy Lichnowy 507 ha), obejmujący koryto i międzywale Wisły z łąkami, zakrzywieniami nadrzeczными.

Dolina Dolnej Wisły ujęta została w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, która jest kompleksową siecią, mającą na celu zapewnienie trwałej egzystencji

ekosystemów. Założeniem sieci jest przede wszystkim działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy oparte na znanych w Polsce metodach ochrony obszarowej i gatunkowej. Głównym celem programu Natura 2000 jest zwiększenie skuteczności działań ochronnych poprzez stworzenie kompletnej i metodycznie spójnej sieci obszarów (fragmentów krajobrazu) umożliwiających migrację i wymianę genetyczną gatunków oraz jej realne funkcjonowanie.

Stan i kierunki działań w najważniejszych zakresach:

Ochrona wód

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych jest przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni terenu w wyniku działalności rolniczej, przenikanie zanieczyszczeń z „dzikich” lub niedostatecznie zabezpieczonych wysypisk i wylewisk odpadów, z nieodpowiednio składowanych na powierzchni terenu nawozów, środków ochrony roślin i innych substancji chemicznych, z nieszczelnych zbiorników sanitarnych (szamb), ze spływów zanieczyszczonych wód z terenów komunikacyjnych i magazynowych. Przyczyną groźnego zanieczyszczenia wód podziemnych mogą być również katastrofy naturalne lub sztuczne: zalanie przez wody powodziowe terenów oczyszczalni ścieków, awarie komunikacyjne pojazdów przewożących substancje szkodliwe.

Dla ochrony i poprawy stanu wód koniecznym jest:

- Kontynuowanie programu skanalizowania gminy,
- Likwidacja „dzikich” wysypisk i wylewisk, rekultywacja składowiska odpadów oraz prowadzenia zbiórki odpadów przez mieszkańców;
- Budowa zbiorników na gnojowicę, zwłaszcza w większych obiektach hodowlanych;
- Realizowanie programu związanego z przeciwdziałaniem zagrożeniom nadzwyczajnym i likwidacją ich skutków.

Ochrona powietrza

Zanieczyszczenia powietrza rozchodzą się w znacznym zasięgu i w przypadku gminy Lichnowy w znacznej mierze pochodzą spoza terenu gminy. Na terenie gminy emisję stanowią lokalne i indywidualne źródła ciepła.

Kierunki działań:

- Likwidacja źródeł ciepła opalanych węglem kamiennym odpowiedzialnych za niską emisję
- Wykonanie termomodernizacji budynków komunalnych i użyteczności publicznej
- Zwiększenie udziału odnawialnych nośników energii cieplnej w ogólnym bilansie paliw zgodnie z Uchwałą Nr IX/79/07 Rady Gminy Lichnowy z dnia 30.08.2007 r. w sprawie uchwalenia Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Lichnowy.

Z ogólnego zakresu ochrony przyrody należy:

- Prowadzić racjonalną gospodarkę zasobami zielonymi w tym przeznaczać do wycinki jedynie drzewa, chore lub stanowiące zagrożenie oraz skutecznie odnawiać drzewostan poprzez nasadzenia,
- Propagować i upowszechniać proekologiczną postawę mieszkańców poprzez stały wzrost świadomości. Jako instrumenty wykorzystywać:
  - konkursy ekologiczne
  - konkurs „Piękna wieś”,
  - zebrania wiejskie,
  - kontrole z zakresu zbiórki odpadów,
  - akcja „Sprzątanie świata”.

W ramach wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, gmina planuje przystąpienie do inwestycji polegającej na budowie zespołu elektrowni wiatrowych, co może stać się stymulatorem rozwoju ekonomicznego w zgodzie z poszanowaniem zasobów przyrodniczych. Przy niewielkich kosztach społecznych związanych z montażem i pracą farmy wiatrowej projekt będzie generował duże korzyści społeczno-ekonomiczne.

Największe z nich to korzyści środowiskowe związane z wykorzystaniem energii wiatru zastępującej mniej przyjazną dla środowiska energię wytworzoną na bazie paliw kopalnych. W związku z tym zmniejszy się emisja szkodliwych substancji do atmosfery. Drugą korzyścią społeczno-ekonomiczną jest generowanie dodatkowe dochodu gminy z podatku od nieruchomości wykorzystywanych bezpośrednio do wytwarzania energii elektrycznej. Kolejnym pozytywnym efektem społeczno-ekonomicznym jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz generowanie dodatkowych korzyści dla budżetów mieszkańców gminy.

7. System komunikacji, łączności i infrastruktury technicznej

Komunikacja

Przez obszar gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Tczew-Warszawa. W gminie znajdują się dwa przystanki osobowe w Szymankowie i Lisewie Malborskim. Obecnie trwają prace modernizacyjne linii kolejowej polegające na przebudowie i zmianie zagospodarowania stacji kolejowej w Szymankowie celem przystosowania jej do prędkości kursujących pociągów do 160 km/godzinę oraz prace nad opracowaniem przyszłych modernizacji do jeszcze wyższych standardów.

Wg złożonego wniosku do opracowanego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lichnowy przez PKP Dyрекcję Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku przez obszar gminy będzie przebiegał jeden z wariantów projektowanej Centralnej Magistrali Kolejowej, co wiąże się z:

- koniecznością utrzymania rezerwy terenowej dla potrzeb tej inwestycji, zgodnie ze sporządzoną koncepcją przez Biuro Projektów Kolejowych w Gdańsku,
- na trasie projektowanego przebiegu obowiązuje zakaz lokalizacji dużych obiektów,
- dopuszcza się lokalizację małych obiektów na okres 20 – 25 lat.

W dalszych etapach projektowania zostaną ustalone zasady ewentualnego, tymczasowego zainwestowania pasa przeznaczonego pod budowę Centralnej Magistrali Kolejowej.

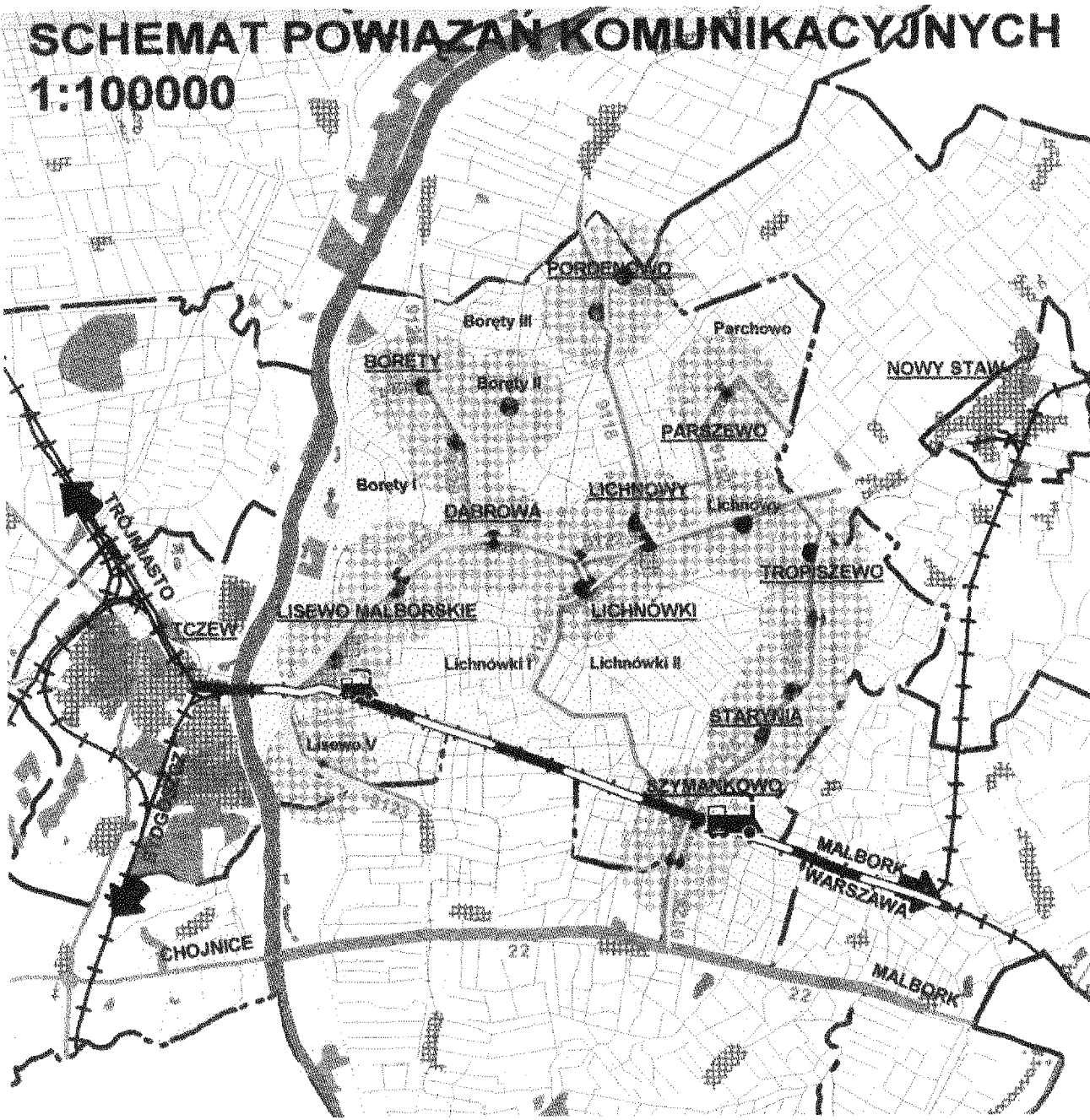
Na obszarze gminy jest 7 dróg powiatowych, których łączna długość wynosi 37,02 km, dróg gminnych 54 km (w tym utwardzone – 11,0 km). Na terenie gminy nie ma dróg wojewódzkich, ani krajowych, jedynie południowa granica gminy na odcinku około 2 km przylega do drogi krajowej nr 22 (Czarlin – Kaliningrad).

Na obszarze gminy funkcjonują 2 prywatne firmy przewozowe: Lisebus i Transport Zarobkowy i Usługi Z.Dobrzyński.

Na terenie gminy Lichnowy znajduje się 1 stacja paliw w miejscowości Lichnowy.

Schemat powiązań komunikacyjnych oraz lokalizację przystanków autobusowych przedstawia załączona mapka w skali 1: 100.000.

SCHEMAT POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH 1:100000

Legenda:

- granice gmin
- Gmina Lichnowy
- wody
- lasy
- tereny zabudowane miejscowości
- tereny zabudowy związane z gospodarstwami rolnymi
- linia kolejowa
- stacja pasażersko-towarowa
- przystanek pasażerski
- droga krajowa
- droga powiatowa
- Trasy komunikacji zbiorowej:
- 3 kursy na dobę
- 7 kursów na dobę
- 10 kursów na dobę
- przystanki autobusów PKS i izochrona - 10 min. dojazdu do przystanku

Kierunki działania:

Istotnym problemem dla rozwoju gminy Lichnowy jest zły stan dróg powiatowych, a na wielu odcinkach katastrofalny.

Z uwagi na znaczenie społeczne i gospodarcze określa się priorytety remontowe dla dróg powiatowych:

1. droga powiatowa 122 (2340 G) odc. Lichnowy - Lisewo
2. droga powiatowa 120 (2339 G) odc. Dąbrowa – Boręty dł. 4 km
3. droga powiatowa 124 (2917 G) odc. Szymankowo – Gnojewo dł. 2 km
4. droga powiatowa 132 (2925 G) odc. Lichnowy – Parszewo dł. 3,5 km
5. droga powiatowa 124 (2917 G) odc. Lichnowki – Szymankowo dł. 4 km

W celu przyspieszenia działań powiatu planuje się partycypację w kosztach w/w remontów oraz wspólne występowanie o środki unijne na remont dróg powiatowych w gminie. Kolejnym krokiem dla poprawy stanu dróg było przejęcie od powiatu dróg powiatowych nr 125 (2918 G) z Szymankowa do Tropiszewa i drogi powiatowej nr 121 (2915 G) w Borętach wsi z zamiarem późniejszego aplikowania o środki unijne na ich remont.

W zakresie remontów dróg gminnych przyjmuje się założenie utrzymania dobrego stanu nawierzchni utwardzonych oraz modernizację części dróg gruntowych.

Głównym celem dobrej komunikacji jest poprawa stanu najważniejszych ciągów drogowych, stąd modernizacji poddane zostaną jedynie drogi gruntowe o istotnym znaczeniu gospodarczym i społecznym.

W sferze komunikacji publicznej rysuje się wyraźny trend rozwoju sektora prywatnego. Uruchomienie kursów linii Lisebus wpłynęło na znaczną poprawę komunikacji, należy to uznać za właściwy symptom do dalszego rozwoju.

Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodna

Ludność w obrębie gminy zaopatrywana jest w wodę z Centralnego Wodociągu Żuławskiego, wodociągów wiejskich i wodociągów zakładowych dawnych PGR-ów. Jedynie pojedyncze siedliska oddalone od układów zorganizowanych posiadają studnie indywidualne (kopane lub wiercone) o niedużych wydajnościach.

Sposób zaopatrywania w wodę poszczególnych miejscowości w obrębie gminy przedstawia poniższa tabelka.

LP.	NAZWA WSI OBREBOWEJ	NAZWA WSI I OSAD W OBREBIE	SPOSÓB ZAOPATRYWANIA W WODĘ
1.	Boręty	Boręty	z CWŻ
		Boręty II	z CWŻ
		Boręty III	z CWŻ
2.	Dąbrowa	Dąbrowa	z CWŻ
		Boręty I	z ujęcia zakładowego dawnego PGR-u
3.	Lichnowy	Lichnowy	z CWŻ
		Lichnowy ZR	z CWŻ
4.	Lichnowki	Lichnowki	z CWŻ
		Lichnowki I	z CWŻ
		Lichnowki II	z CWŻ
5.	Lisewo Malb.	Lisewo Malb.	z wodociągu wiejskiego
		Lisewo V	z CWŻ
6.	Parszewo	Parszewo	z CWŻ
		Parszewo ZR	z CWŻ
7.	Pordenowo	Pordenowo	z CWŻ
8.	Starynia	Starynia	z CWŻ
9.	Szymankowo	Szymankowo	z CWŻ
10.	Tropiszewo	Tropiszewo	z CWŻ

Teren gminy został w większości zwodociagowany w 1968-1974 r. Większość odbiorców zaopatrywana jest z Centralnego Wodociągu Żuławskiego. Wieś Lisewo posiada wodociąg wiejski. Istnieje także 1 wodociąg zakładowy na terenie dawnego PGR-u w Borętach I. Wszystkie sołectwa w obrębie gminy zaopatrywane są w wodę z sieci wodociągowej administrowanej przez Centralny Wodociąg Żuławski Spółka z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim. Głównym źródłem zasilania w wodę CWŻ jest Zakład Produkcji Wody w Ząbrowie. Ogólna długość sieci wodociągowej zarządzanej przez CWŻ wynosi 46,8 km. Od

2005 roku gminy są współwłaścicielami Centralnego Wodociągu Żuławskiego, którego zadaniem jest produkcja wody oraz dostarczenie jej poprzez sieć CWŻ.

Obecnie na terenie gminy jest 286 gospodarstw rolnych, a tylko 4 gospodarstwa korzystają z własnych studni indywidualnych.

Wodociąg wiejski w Borętach zasilany był z jednej studni głębinowej Nr 1, wykonanej w 1968 r., do głębokości 150 mb. Studnia ujmuje kredowy poziom wodonośny i nie wymaga uzdatniania.

Do 2001 roku sieć wodociągowa w Borętach wsi oraz Boręty II została podłączona do Centralnego Wodociągu Żuławskiego. Obecnie woda ze studni w Borętach przygotowana jest do podawania do sieci wodociągowej stanowiąc uzupełnienie oraz stabilizator ciśnienia w przypadku jego spadków (np. gaszenie pożaru).

Ujęcie wody wodociągu wiejskiego w Lisewie Malborskim składa się z dwóch studni głębinowych Nr 2 i 3 oraz hydroforni. Studnia nr 1 została zrealizowana w latach 70-tych. Studnie nr 2 i 3 zostały wykonane w 1972 i 1973 r. Obie posiadają głębokość 130,0 m i ujmują kredowy poziom wodonośny. Woda nie wymaga uzdatniania. Woda do sieci podawana jest przez hydroformię, w której zamontowane są 2 hydrofory po 3.500 l każdy. W roku 2004 wodociąg ten rozbudowano włączając do niego osiedle Lisewo V.

Z chwilą utworzenia spółki z o.o. CWŻ, przejęła ona zadania samorządów dotyczące inwestycji i modernizacji sieci wodociągowej. Swoje zamierzenia określa w 3-letnich planach finansowo-rzeczowych zatwierdzanych przez wspólników.

Gmina poczyni starania aby ująć na lata 2009-2011 budowę sieci wodociągowej od Dąbrowy do Boręt I, a następnie w kierunku Lisewa. Ponadto na bieżąco zgłaszać będzie wnioski w sprawie podłączenia do sieci wodociągowej nielicznych pozostających bez własnych ujęć wody gospodarstw domowych.

Gospodarka ściekowa

W roku 2004 oddany został do eksploatacji zrealizowany przez Agencję Nieruchomości Rolnych w Gdańsku kolektor tłoczny z Lisewa Malborskiego do Nowego Stawu stanowiący główną magistralę i zlewnię dla większej części gminy. Przy pomocy środków SAPARD w tym samym roku gmina wybudowała kanalizację sanitarną dla miejscowości Lisewo.

W roku 2006 rozpoczęła się budowa sieci kanalizacyjnej na terenie wsi Szymankowo, którą zamierza się zakończyć w 2008 roku.

Ponadto na terenie gminy istnieje oczyszczalnia ścieków przy Ośrodku Zdrowia w Lichnowach o wydajności $Q = 0,6$ do $15 \text{ m}^3 \text{ ld.}$

Kierunki planowanych zadań:

Współdziałanie z gminami Miłoradz i Malbork w zakresie budowy kolektora łączącego system kanalizacyjny gminy Miłoradz oraz część systemu gminy Lichnowy tj. zlewnię Szymankowo do oczyszczalni w Malborku - Kałdowo wieś. (tzw. Czerwone Stogi)

Kanalizowanie kolejnych miejscowości:

Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Szymankowo

Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Lichnowy

Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Dąbrowa

Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Lichnowki wieś

Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Boręty I

Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lisewo Malborskie

Kanalizacja deszczowa nie ma w gminie zorganizowanych układów, a istniejące fragmentaryczne odcinki nie są zinwentaryzowane. Gmina nie przewiduje w najbliższych latach prac w tym zakresie.

Melioracja

Gmina Lichnowy w całości położona jest na terenie Żuław i w związku z tym posiada bardzo rozbudowaną sieć rzek, kanałów i rowów melioracyjnych. Utrzymaniem i konserwacją tych urządzeń zajmuje się Gminna Spółka Wodna Lichnowy.

Wykaz podstawowych ścieków w gminie Lichnowy:

- Kanał Pordenowski	5.725 mb
- Rzeka Mała Święta	8.853 mb
- Lisewska Struga	8.560 mb
- Kanał Linawa	6.960 mb
- Kanał „51” Boręty	4.396 mb
- Kanał Lichnowska Struga	7.020 mb
- Kanał „80” Stara Wisła	4.280 mb

Urządzenia melioracyjne na terenie gminy Lichnowy przystosowane są w większości do

celów odwadniających jak rowy otwarte i sieć drenarska. Jedynie na terenie dawnego PGR-u Szymankowo stosowane jest nawodnienie podsiąkowe 57 ha użytków zielonych. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest kanał Jeziorna Łacha wyposażony w system urządzeń piętrzących.

Zestawienie obszarów odwadnianych urządzeniami wodno-melioracyjnymi w gminie Lichnowy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Obiekt	Powierzchnia ogółem	grunty orne	Użytki zielone	Inne
1.	Pordenowo	435,22	318,81	92,64	23,77
2.	Tropiszewo	409,86	292,67	96,82	20,37
	Starynia	342,72	205,37	23,47	13,88
4.	Szymankowo	897,39	526,96	314,74	55,69
5.	Lisewo	761,89	685,17	31,65	45,07
6.	Lichnowki	1210,82	965,70	172,51	72,61
7.	Dąbrowa	768,73	680,38	20,65	67,69
8.	Parszewo	537,44	455,06	46,14	36,24
9.	Lichnowy	1507,81	1379,84	65,64	62,33
10	Boręty	994,10	836,80	74,52	82,78
	Razem:	7 865,98	6346,76	938,78	480,43

Gospodarka odpadami stałymi:

Kluczową podstawą działania w tym zakresie jest „Plan gospodarki odpadami dla gminy Lichnowy”, który przyjęty został przez Radę Gminy uchwałą Nr XXIX/238/05 z dnia 31.03.2005 r.

Gmina posiada składowisko odpadów w Lisewie Malborskim, które powstało w roku 1997, natomiast na rok 2007 planuje się jego zamknięcie.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie usuwania odpadów komunalnych z terenu gminy Lichnowy uzyskało 6 firm. W praktyce aktywnie działają tylko trzy firmy.

- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim tel. 0-55 247 24 96

Zakres usług:

- wywóz zmieszanych odpadów komunalnych
- wywóz odpadów opakowaniowych z selektywnej zbiórki
- administrowanie składowiska gminnego w Lisewie Malborskim

- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Malborku tel. 0-55 272 22 82

Zakres usług:

- wywóz zmieszanych odpadów komunalnych

- „Complex” Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Nowym Stawie

Zakres usług:

- wywóz zmieszanych odpadów komunalnych

Selektywna zbiórka odpadów realizowana jest we wszystkich 10 sołectwach gminy gdzie ustawione są pojemniki 1,1 m³

- 23 pojemniki siatkowe na opakowania z tworzyw sztucznych,
- 3 pojemniki pełne na szkło, po 1 w Lisewie Malborskim, Lichnowach i Szymankowie

Kierunki działania:

- przewidujemy wywóz odpadów stałych z terenu gminy i składowanie na wysypisko w Tczewie
- Objęcie obsługą wszystkich mieszkańców gminy.
- Prowadzenie stałej kampanii edukacyjnej wśród młodzieży i osób dorosłych kreującą proekologiczne zachowania
- Selektywna zbiórka odpadów w ogólnodostępnych trójpojemnikowych zestawach na terenie całej gminy.
- Redukcja odpadów biodegradowalnych

Gazyfikacja

Obecnie na terenie gminy brak jest sieci gazu ziemnego, nie przebiegają również sieci gazu wysokiego ciśnienia. Gmina posiada opracowanie pt. „Koncepcja programowa - gazyfikacja gminy Lichnowy gazem ziemnym”, która uwzględnia powyższy kierunek zasilania gminy gazem ziemnym.

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie oddział Pomorski Okręgowy Zakład Gazownictwa w Gdańsku przewiduje w bliżej nieokreślonej perspektywie możliwość gazyfikacji gminy. Zadanie to nie jest priorytetem dla Gminy, dlatego nie należy się spodziewać planowania i realizacji inwestycji w najbliższych latach.

Systemy wytwarzania energii cieplnej

Na terenie gminy Lichnowy nie ma zorganizowanego systemu w ciepło. Zaspokojanie potrzeb ciepłych odbywa się obecnie w oparciu:

- lokalne kotłownie opalane olejem opałowym i węglem zasilające obiekty użyteczności publicznej,
- indywidualne źródła w domach mieszkalnych jednorodzinnych oraz obiektach usługowych, na paliwa stałe – głównie węgiel i w niewielkim stopniu drewno i jego odpady.

Na terenie gminy nie występuje potrzeba budowy scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło w obrębie poszczególnych wsi. We wszystkich wsiach istnieją indywidualne systemy grzewcze, dostosowane do lokalnych potrzeb:

- budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe - indywidualne paleniska na paliwa stałe pojedynczo występują źródła na paliwa płynne. Z większych źródeł występują systemy lokalne, które przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Nazwa	Miejscowość
1	Polska Hodowla i Obrót Zwierzetami „Polhoz” Sp. z o.o.gospodarstwo Rolne w Szymankowie	Szymankowo
2	Ośrodek Zdrowia	Lichnowy
3	Urząd Gminy Lichnowy	Lichnowy
4	Szkoła Podstawowa	Szymankowo
5	Szkoła Podstawowa	Lichnowy
6	Szkoła Podstawowa	Lisewo Malborskie
7	Piekarnia “CHLEBPOL”	Lichnowy
8	Piekarnia	Szymankowo

W/w systemy grzewcze posiadają wydajność jednostkową mniejszą niż 0,5 MW.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło powinno przyjąć następujące priorytety:

- wdrożenie zasady planowania energetycznego po najniższych kosztach,
- wspieranie rozwoju źródeł energii odnawialnej poprzez maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów,
- przygotowanie oferty obejmującej pakiet rozwiązań dla odbiorców różnych typów w celu optymalizacji usług energetycznych – rozwiązania pro – oszczędnościowe zmierzające do zmniejszenia zużycia energii pierwotnej.

Systemy telekomunikacyjne

Teren gminy obsługują dwaj operatorzy telefonii przewodowej. Są nimi: Telekomunikacja Polska S.A. i Dialog.

Obszar gminy leży w zasięgu telefonii komórkowej cyfrowej GSM900 i analogowej. System łączności telefonicznej na terenie gminy funkcjonuje dobrze. Przez ostatnie lata zostały poczynione inwestycje, które zniwelowały wszelkie problemy z jakością połączeń. Na dzień dzisiejszy priorytetem jest podłączenie niektórych miejscowości do Internetu. W wyniku naszej działalności oraz TP S.A. w latach 1993-1996 oraz 2005-2006 zostały poczynione znaczne nakłady również przez społeczne komitety, w wyniku czego zostały wymienione 3 centrale analogowe na centrale cyfrowe w miejscowościach Lichnowy, Lisewo Malborskie i Szymankowo oraz został uruchomiony węzeł szerokopasmowy umożliwiający bezpośredni dostęp do Internetu w Lichnowach i Lisewie Malborskiem. Natomiast na 2007 roku planuje się uruchomienie węzła szerokopasmowego w miejscowości Szymankowo. Ww. węzły zabezpieczają dostęp do usługi głosowych oraz usług dostępu do Internetu oferowanych przez TP S.A. wszystkim mieszkańcom gminy Lichnowy.

Linie energetyczne

Obszar gminy jest zasilany z Głównego Punktu Zasilającego 110/15 kV zlokalizowanego na terenie miasta Malborka. Jednostki osadnicze na terenie gminy zasilane są z sieci 15 kV wyprowadzonej z tego GPZ. Linie te stanowią sieć rozdzielczą, która poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV zasilają końcowych odbiorców energii.

Stan zaopatrzenia w energię elektryczną nie jest w pełni zadowalający. Występują przerwy w dostawie energii i spadki napięcia. Główną przyczyną są duże odległości pomiędzy punktami zasilającymi i wydłużenie linii niskiego napięcia. Zgodnie z wytycznymi polityki energetycznej dostawcy energii przygotowuje się do gruntownej modernizacji sieci elektroenergetycznych na obszarze gminy. Jej realizacja powinna rozwiązać występujące problemy.

Gospodarka energetyczna gminy powinna kierować się następującymi zasadami:

- wzrost udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych związany z wykorzystywaniem potencjalnych zasobów energii odnawialnych,
- wspieranie rozwoju rozproszonych źródeł energii,

- ograniczenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego głównie przez obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego z obiektów energetycznych w zakresie emisji pyłów,

- minimalizacja kosztów paliw i nośników energetycznych oraz opłat za usługi energetyczne.

Ocenia się, że gmina posiada bardzo wysokie zasoby energii odnawialnych:

- biomasy – słomy, której nadwyżki w postaci np. brykietów są w stanie nie tylko zaspokoić wszystkie potrzeby ciepłne, ale mogą również być wykorzystywane komercyjnie na potrzeby miasta położonych w pobliżu gminy,

- wiatru, które mogą być wykorzystywane zarówno w elektrowniach systemowych jak i elektrowniach przydomowych,

- słońca – wystarczające do zaspokojenia potrzeb gminy w zakresie przygotowywania ciepłej wody w okresie letnim,

- geotermalnej niskotemperaturowej ponieważ na całym obszarze gminy występują wody podziemne położone na niewielkiej głębokości, które mogą być wykorzystywane jako pierwotne źródło energii dla pomp ciepła.

8. Oświata

W roku szkolnym 1999/2000 w związku z reformą szkolnictwa struktura organizacyjna jednostek oświatowych w gminie Lichnowy uległa zmianom. Funkcjonujące do tej pory trzy szkoły podstawowe (w Lisewie Malb., Lichnowach i Szymankowie) o strukturze organizacyjnej klas I-VIII zostały przekształcone w sześcioletnie szkoły podstawowe. Ponadto utworzono dwa gimnazja: Gimnazjum w Lisewie Malborskim oraz Gimnazjum w Lichnowach. Również w 1999r. utworzono dwa zespoły szkół: Zespół Szkół w Lisewie Malborskim (z połączenia Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Lisewie Malb.) oraz w Lichnowach (z połączenia Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Lichnowach). W roku 2003 władze gminy, po uzyskaniu pozytywnej opinii Kuratora Oświaty w Gdańsku, podjęły decyzję o utworzeniu z dniem 01 września 2003r. Gimnazjum w Szymankowie i połączeniu go ze Szkołą Podstawową w Zespole Szkół w Szymankowie. Było to podyktowane głównie chęcią zrównoważenia ilości dzieci w poszczególnych placówkach, wykorzystania bazy lokalowej szkoły w Szymankowie oraz ograniczeniem kosztów dowozu dzieci. W chwili obecnej na terenie gminy Lichnowy funkcjonują trzy zespoły szkół powstałe z połączenia szkół podstawowych i gimnazjów. Ponadto przy każdej szkole podstawowej funkcjonują oddziały przedszkolne (klasy „0”).

W roku szkolnym 2006/2007 do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszczało łącznie 418 dzieci, do gimnazjów - 224 dzieci, natomiast 72 dzieci do klas „0”. W placówkach oświatowych znalazło w wyżej wymienionym roku zatrudnienie łącznie 70 nauczycieli, z czego 23 w Zespole Szkół w Lichnowach, 28 w Zespole Szkół w Lisewie Malb. oraz 19 w Zespole Szkół w Szymankowie. Poziom wykształcenia oraz stopień awansu zawodowego nauczycieli zatrudnionych w poszczególnych placówkach oświatowych obrazuje Tabela Nr 1.

Gmina Lichnowy zapewnia dowóz do szkół dla 222 dzieci, co stanowi koszt rzędu 126 850,00 zł. Od 01.01.2005r. dowozy realizowane są przez prywatnego przewoźnika wyłonionego w drodze przetargu. Dowozy mają charakter zamknięty, co znacznie je usprawnia.

Baza lokalowa poszczególnych placówek oświatowych przedstawia się w sposób następujący :

- 1) Zespół Szkół w Lichnowach funkcjonuje na bazie dwóch budynków tzw. starej i nowej szkoły, gdzie łącznie znajduje się 10 pomieszczeń dydaktycznych (w tym 2 sale komputerowe oraz sala gimnastyczna),

- 2) Zespół szkół w Lisewie Malborskim funkcjonuje na bazie dwóch budynków, gdzie łącznie znajduje się 15 pomieszczeń dydaktycznych (w tym 2 sale komputerowe oraz sala gimnastyczna),
- 3) Zespół Szkół w Szymankowie funkcjonuje na bazie dwóch budynków (tzw. starej i nowej szkoły), gdzie łącznie znajduje się 10 pomieszczeń dydaktycznych (w tym 2 sale komputerowe); szkoła posiada tylko salę ćwiczeń.

Stan bazy lokalowej jest dobry. Oświata jest dziedziną, w której poczyniono jedne z największych inwestycji takich jak: budowa dwóch sal gimnastycznych- w Lichnowach i Lisewie Malborskim, przygotowanie 5 pracowni komputerowych, wykonanie w dwóch placówkach ekologicznych kotłowni olejowych, utwardzenie placu wokół budynku szkoły w Lichnowach, remont dachu szkoły w Lisewie Malb. W 2004r. w Szymankowie dokonano również przebudowy ciągu komunikacyjnego (powstały szatnie i zaplecze socjalne dla dzieci). W 2006 roku przy pomocy środków finansowych z Kontraktu Wojewódzkiego dokonano adaptacji i modernizacji pomieszczeń w Zespole Szkół w Lichnowach. W 2005 roku szkoły otrzymały również Gimbusa w celu poprawy dojazdów dzieci do szkół. W latach 2005 – 2006 ze środków unijnych zmodernizowano boisko sportowe przy Zespole Szkół w Lichnowach.

Analizując dane prognostyczne na najbliższe 6 lat (Tabela 2A, 2B i 2C) dotyczące ilości dzieci, które będą uczęszczały do oddziałów przedszkolnych, szkół podstawowych i gimnazjów należy stwierdzić, iż obecna baza szkolna jest i będzie wystarczająca dla zapewnienia odpowiedniego poziomu procesu dydaktyczno-wychowawczego. Nie przewiduje się radykalnych zmian ilości dzieci, które będą uczęszczały do szkół w ciągu najbliższych 7 lat, więc nie będzie znacznych zmian obsady pedagogicznej w poszczególnych placówkach oświatowych.

Podsumowując należy wskazać również najważniejsze kierunki działań:

- podejmowanie działań wychowawczych w zakresie przeciwdziałania patologiom i zagrożeniom patologicznym
- redukcja kosztów dowozu dzieci do szkół,
- systematyczne poprawianie i ulepszanie bazy lokalowej szkół,
- budowa sali gimnastycznej oraz boiska sportowego w szkole w Szymankowie,
- termomodernizacja obiektów szkolnych w Lisewie Malborskim i Lichnowach,
- budowa wielofunkcyjnego kompleksu sportowego dla potrzeb Zespołu Szkół w Lisewie Malborskim i środowiska.

Tabela Nr 1 Dane z roku szkolnego 2006/2007

Nazwa placówki	Poziom wykształcenia (ilość nauczycieli)			Stopień awansu zawodowego (ilość nauczycieli)			
	wyższe mgr z przyg.	wyższe z przyg.	średnie z przy. pedagog.	stażysta	nauczyciel kontraktowy	nauczyciel mianowany	nauczyciel dyplomowany
Zespół Szkół w Lichnowach	20	3	-	6	2	2	13
Zespół Szkół w Lisewie Malb.	29	-	-	3	3	11	12
Zespół Szkół w Szymankowie	21	1	-	2	7	7	6
Ogółem	70	4	-	11	12	20	31

202

Tabela Nr 2A

Rodzaj zagadnienia	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Ilość dzieci uczęszczających do oddziału przedszkolnego	36	29	28
Ilość dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej	187	186	183
Ilość dzieci uczęszczających do gimnazjum	112	125	122
Ilość zatrudnionych nauczycieli	27	27	27

LISEWO			
2010/2011	20011/2012	2012/2013	2013/2014
29	40	33	15
181	188	192	195
118	133	129	129
27	27	27	27

201

Tabela Nr 2B

	LICHNOWY						
Rodzaj zagadnienia	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Ilość dzieci uczęszczających do oddziału przedszkolnego	17	21	16	14	20	24	-
Ilość dzieci uczęszczających do	144	136	133	130	124	124	116
Ilość dzieci uczęszczających do	78	77	73	66	67	63	78
Ilość zatrudnionych nauczycieli	22	22	22	22	22	22	22

Tabela Nr 2C

	SZYMANKOWO						
Rodzaj zagadnienia	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/201
Ilość dzieci uczęszczających do oddziału przedszkolnego	8	14	9	14	14	20	6
Ilość dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej	83	77	74	69	73	71	79
Ilość dzieci uczęszczających do gimnazjum	47	49	54	45	41	40	38
Ilość zatrudnionych nauczycieli	20	20	20	20	20	20	20

9. Kultura i sport

W ostatnich latach gmina Lichnowy wzmogła działania ukierunkowane na rozwój kultury i propagowanie sportu wśród dzieci i młodzieży. W staraniach o podniesienie poziomu kulturalnego kładzie się szczególny nacisk na integrację mieszkańców i zachowanie tradycji kulturowej. W tym też celu władze gminy podjęły konkretne działania.

Z dniem 1 stycznia 2003 r. uchwałą Rady Gminy nr XXXVI/41/2002 z dnia 29 sierpnia 2002 r. został utworzony Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Lichnowach. Ośrodek jest samorządową instytucją kultury, dla której działalność kulturalna i sportowa jest działalnością podstawową i zarazem podstawowym celem. Siedzibą GOKiS jest wieś Lichnowy, w skład GOKiS wchodzi ośrodek kultury oraz świetlice wiejskie. Swą działalnością GOKiS obejmuje teren gminy Lichnowy.

Głównym celem działalności GOKiS jest:

- a) rozpoznawanie, rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalno-sportowych;
- b) wypełnianie wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez organizację różnego typu imprez i zajęć w świetlicach wiejskich, halach sportowych miejscowych szkół oraz boisk,
- c) organizacja imprez kulturalno-rekreacyjnych, sportowych o charakterze gminnym
- d) integracja mieszkańców i zachowanie tradycji kulturowej;
- e) współpraca kulturalna z innymi partnerami z zakresu kultury w kraju i zagranicą.

Podstawowa działalność głównie w okresie jesienno-zimowym prowadzona jest w oparciu o następującą bazę lokalową i sportową:

- świetlicę środowiskową Nazaret w Lichnowach, która wyposażona jest w kawiarenkę, salę komputerową, siłownię, bilard, stół do gry „Piłkarzyki” oraz różnego rodzaju gry planszowe;
- świetlicę wiejską w Tropiszewie, która wyposażona jest w podstawowy sprzęt, stoliki, krzesła, radiomagnetofon, stół do tenisa, różnego typu gry planszowe;
- świetlicę wiejską w Szymankowie, która wyposażona jest w podstawowy sprzęt: radiomagnetofon, stół do tenisa, bilarda i szereg różnego typu gier planszowych.
- świetlicę wiejską w Dąbrowie, która również wyposażona jest w podstawowy sprzęt: stoliki, krzesła, stół do tenisa i gry planszowe.

Działalność GOKiS prowadzona jest w trzech kierunkach:

1. Działalności na bazie istniejących świetlic, sal i boisk poprzez prowadzenie stałych zajęć dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży w danym środowisku.

2. Organizacji imprez o charakterze masowym (gminnym) w postaci festynów rekreacyjno-sportowych, zawodów, koncertów, konkursów i imprez okolicznościowych takich jak:

- konkurs na palmę wielkanocną,
- konkurs na wieniec dożynkowy,
- festyny z okazji Dnia dziecka, powitania lata, dnia strażaka, święta ludowego, Dożynek Gminnych, Dnia Seniora, Andrzejek,
- Manifestacja Pokojowa w Szymankowie,
- Święto odzyskania niepodległości,

3. Diagnozowania środowiska i jego potrzeb. Rozwijania, ulepszania tego co jest dobre i sprawdzone, szukania nowych form i możliwości w celu wypracowywania stałych metod pracy.

W okresie wiosenno - letnim w każdym sołectwie organizowane są imprezy kulturalno - rekreacyjne. Cyklicznie organizowane są turnieje piłki nożnej, siatkowej oraz turnieje tenisa stołowego. Działania GOKiS są aktywnie wspierane przez mieszkańców gminy, szkoły i OSP.

Na mocy Uchwały Rady Gminy Lichnowy Nr XXXV/27/2002 z dnia 28.06.2002r. z dniem 01.01.2003r. została utworzona Gminna Biblioteka Publiczna w Lichnowach wraz z punktami bibliotecznymi w Szymankowie i Lisewie Malborskim. Biblioteka jest samorządową instytucją kultury, której podstawowym zadaniem jest organizowanie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych oraz symulowanie, rozwijanie i zaspakajanie zróżnicowanych potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców gminy.

Biblioteka Gminna i punkty biblioteczne funkcjonują w pomieszczeniach szkolnych na podstawie umów użyczenia lokali oraz porozumień zawartych między dyrektorem biblioteki a dyrektorami szkół. Działalność Biblioteki oprócz upowszechniania czytelnictwa skupia się również na innych formach takich jak: przeprowadzanie konkursów (fotograficznych, plastycznych), wydawanie publikacji (np." Zabytki gminy Lichnowy, „Kościoły gotyckie w gminie Lichnowy), organizacja imprez czytelniczych, prowadzenie warsztatów, zajęć pedagogicznych z dziećmi i młodzieżą. Do czytelnika dorosłego kierowana jest natomiast dodatkowa oferta pod hasłem Książka na telefon.

W 2006 roku przy pomocy dofinansowania z Kontraktu Wojewódzkiego, biblioteka została przeniesiona do nowowyremontowanego, większego pomieszczenia o pow. 52,04 m2.

Przewidywane kierunki rozwoju dotyczące działalności programowej w zakresie kultury

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Lichnowach

A. W zakresie działalności kulturalnej:

- zwiększenie ilości imprez rekreacyjno-sportowych - zwłaszcza w mniejszych miejscowościach;
- zwiększenie ilości zajęć mających na celu rozwijanie zainteresowań i umiejętności - takich jak ognisko muzyczne, plastyczne taneczne,
- stworzenie w świetlicach wiejskich kawiarenek internetowych,
- utworzenie gminnej orkiestry,
- utworzenie chóru i zespołu folklorystycznego,
- kontynuację współpracy z ośrodkami kultury z kraju i z zagranicy,
- zwiększenie liczby cyklicznych konkursów dla dzieci, młodzieży. i dorosłych mieszkańców gminy

B. W zakresie rozwoju bazy :

- budowa świetlicy wiejskiej w Lisewie Malborskim,
- remonty i modernizacje istniejących świetlic wiejskich,
- wyposażenie w niezbędny sprzęt,
- budowa mini kompleksów sportowo-rekreacyjnych,
- budowa placów zabaw w każdej wsi.

Gminna Biblioteka Publiczna w Lichnowach

W zakresie działalności programowej:

- przeprowadzenie pełnej komputeryzacji procesów bibliotecznych (wykonywane sukcesywnie),
- zakup komputera stanowiskowego dla czytelnika (2008r.),
- poszerzenie oferty bibliotecznej o dostęp do internetu,
- założenie strony www biblioteki i udostępnienie katalogu bibliotecznego w internecie (do końca 2009 r.),
- dalsza promocja biblioteki i czytelnictwa, stałe poszerzanie oferty czytelniczej,
- udział biblioteki w tworzeniu wydawnictw regionalnych (jako działanie ponadprogramowe).

10. Współpraca międzynarodowa

06 kwietnia 1995r. Rada Gminy Lichnowy Uchwałą Nr VI/ 13/95 postanowiła nawiązać współpracę z gminą Kirchanschoring położoną w Landzie Bawaria w Niemczech. Nawiązanie kontaktów dotyczyć miało między innymi: wymiany młodzieży, współpracy w dziedzinie oświaty, współpracy kulturalnej i w zakresie ochrony środowiska.

W ślad za uchwałą, 15 marca 1996r. podpisano akt partnerstwa między Gminą Lichnowy a Gminą Kirchanschoring. Rady obu gmin w akcie tym wyraziły życzenie urzeczywistnienia wypowiedzeń i ducha zawartych w Umowie Polsko-Niemieckiej z 17 czerwca 1991r. o przyjaznym sąsiedztwie i współpracy, chęć przyczynienia się do otwarcia granic w Europie i do wzajemnego zrozumienia się Polaków i Niemców. W tym celu obie gminy zobowiązały się do stwarzania możliwości poznania się mieszkańców obu gmin i zaprzyjaźnienia, współpracy na płaszczyźnie kulturalnej, artystycznej, sportowej, socjalnej oraz w dziedzinie ekologii, rozszerzenia działania na płaszczyźnie kościelnej, zwrócenia szczególnej uwagi na kontakty między młodzieżą obu gmin. Ponadto przedstawiciele obu gmin zobowiązali się spotykać regularnie celem sporządzenia bilansu i zastanowienia się nad dalszym rozwojem stosunków partnerskich oraz ich oceniania.

Partnerska Gmina Kirchanschoring jest niewielką gminą położoną w Landzie Bawaria, w powiecie Traunstein. Liczy ok. 3.000 mieszkańców, powierzchnia 2523 ha. Władze lokalne mają swoją siedzibę w miejscowości wypoczynkowej Kirchanschoring, liczącej ok. 1330 mieszkańców. W gminie Kirchanschoring znajduje się szkoła podstawowa i gimnazjum, przedszkole, ośrodek zdrowia. Na terenie gminy prosperują również liczne zakłady spożywcze, przemysłowe, gastronomiczne, obuwnicze, odzieżowe, fryzjerskie, piekarnie, rzeźnie, sklepy. Gmina ta dba również bardzo o środowisko naturalne. Gmina posiada własny zakład utylizacji odpadów.

Pierwsze kontakty z gminą Kirchanschoring odbywały się w trakcie trwania kadencji burmistrza Hansa Strassera. 2 maja 2002r. nastąpiła zmiana na fotelu burmistrza Kirchanschoring. Nowym burmistrzem został Albert Reiter.

Urzeczywistniając postanowienia aktu partnerstwa obie strony postanowiły aktywnie współdziałać na rzecz rozwoju stosunków między mieszkańcami obu gmin. Głównym akcentem kontaktów obu partnerów od początku istnienia współpracy jest przede wszystkim wymiana młodzieży. Począwszy od 1997r. (pierwsza wizyta 40-osobowej grupy niemieckiej młodzieży w Lichnowach) do chwili obecnej odbyło się kilka grupowych spotkań, które wpłynęły bardzo pozytywnie na stosunki między obu partnerami. Młodzież miała okazję

211

poznać się wzajemnie, poznać historię i kulturę obu narodów, nawiązać bliższe znajomości i przyjaźnie.

Współpraca z gminą Kirchanschoring rozwija się również na polu kontaktów między dorosłymi mieszkańcami obu gmin. Doszło między innymi do dwóch spotkań artystów z Lichnow oraz Kirchanschoring. Podczas spotkań artyści mieli szansę zaprezentowania swoich prac.

Dość znaczącym akcentem dotychczasowej współpracy jest wymiana między strażakami z ochotniczych straży pożarnych partnerskich gmin. Strażacy z Gminy Lichnowy gościli w Niemczech w 1999r. na uroczystościach 100-lecia miejscowej straży pożarnej, partnerzy z Niemiec uczestniczyli zaś w obchodach 50-lecia OSP w Lichnowach. Kontakty na wskazanym polu są wciąż żywe i rozwijają się. W 2005r. grupa młodzieży wraz z opiekunami weźmie udział w międzynarodowych zawodach drużyn młodzieżowych ochotniczych straży pożarnych, które odbędą się w Kirchanschoring.

Znaczącym akcentem dotychczasowej współpracy była również pomoc rzeczowa udzielana kilkakrotnie przez partnera niemieckiego, w postaci odzieży oraz sprzętu gospodarstwa domowego. Pomoc ta była możliwa dzięki szczególnemu zaangażowaniu w działalność charytatywną mieszkanki Kirchanschoring Pani Gudrun Scharbert.

12 listopada 2002r. za wybitną działalność w zakresie porozumienia między narodami burmistrze Hans Strasser oraz Pani Gudrun Scharbert uhonorowani zostali wysokim polskim odznaczeniem „Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasług Polskiej Rzeczypospolitej”. Jest to najwyższe odznaczenie, jakie Polska nadaje obcokrajowcom. Z inicjatywą nadania w/w odznaczenia wystąpiła Rada Gminy Lichnowy. Delegacja z gminy Lichnowy na zaproszenie strony niemieckiej była obecna przy nadaniu w/w odznaczeń.

11 maja 2007 roku złotym krzyżem zasługi zostali również odznaczeni – miejscowy proboszcz Christoph Kronast oraz obecny burmistrz Albert Reiter.

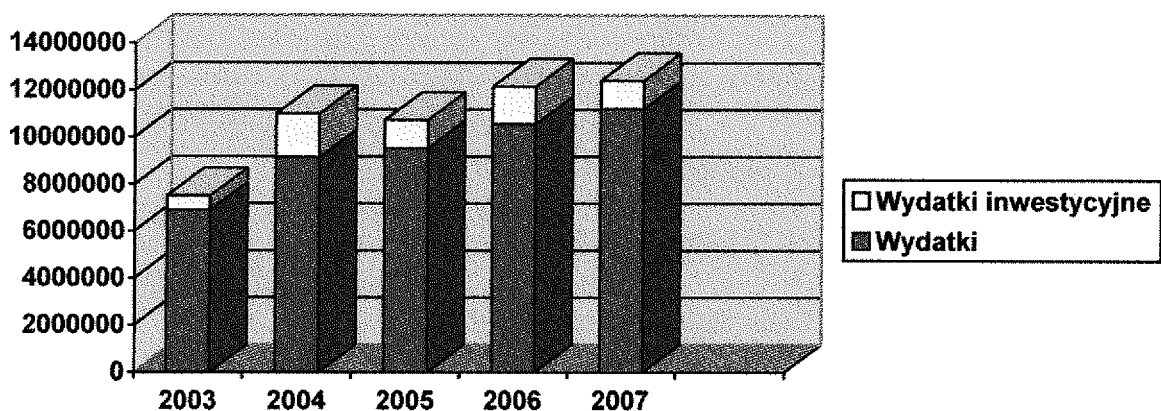
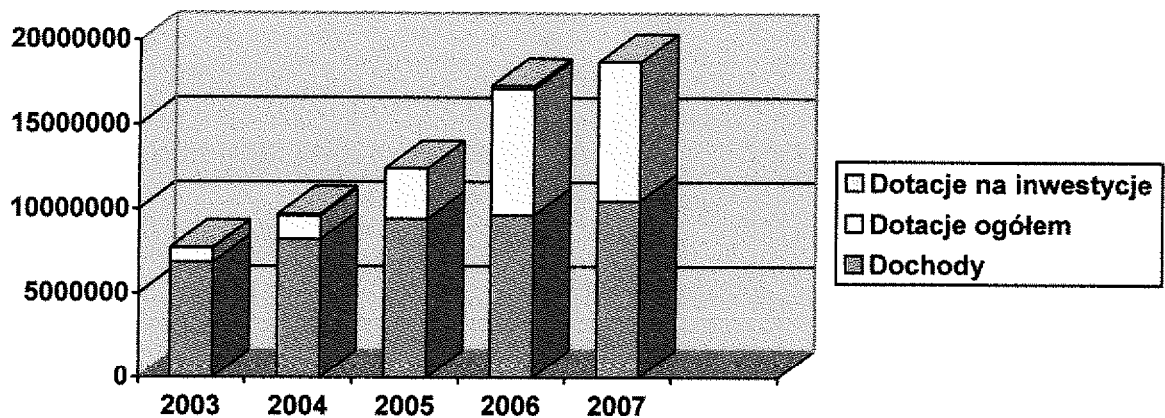
Analizując dotychczasowy przebieg i charakter współpracy partnerskiej z gminą Kirchanschoring można wytyczyć trzy główne kierunki jej rozwoju na najbliższą przyszłość:

- 1) kontynuowanie organizowania systematycznych, cyklicznych spotkań młodzieży (wymiana młodzieży),
- 2) podtrzymywanie kontaktów między dorosłymi mieszkańcami obu gmin, w tym w głównej mierze między członkami ochotniczych straży pożarnych,
- 3) czynienie starań o pozyskanie dzięki pomocy partnerskiej gminy kapitału zagranicznego oraz promocja gminy w zakresie pozyskania sponsora,
- 4) rozszerzenie współpracy z innymi krajami przygranicznymi np. Litwą lub Ukrainą.

11. Budżet gminy Lichnowy

W oparciu o dane wynikające z analizy wykonania budżetu gminy za lata 2003-2006 wynika, że podstawowymi dochodami gminy są dochody własne: podatki, opłaty lokale, odsetki, sprzedaż mienia komunalnego oraz źródła zewnętrzne: subwencja oświatowa, subwencja ogólna, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Podatki lokalne stanowią 23% dochodu budżetu, subwencje z budżetu państwa 45% dochodu budżetu, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa 6,2% dochodu budżetu, dotacje celowe 24,2% dochodu budżetu oraz inne dochody własne: usługi, sprzedaż mienia komunalnego, opłata skarbową, 5,3% dochodu budżetu. Podstawę opodatkowania podatkami lokalnymi stanowi podatek rolny (11% budżetu) i podatek od nieruchomości (9,6 % budżetu). Stawki podatku rolnego na przestrzeni ostatnich lat gmina ustalała na poziomie maksymalnym tj, równoważności pieniężnej 2,5 q żyta ustalonej na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, natomiast stawki podatku od nieruchomości ustalano na poziomie 60% stawek maksymalnych ustalanych przez Ministra Finansów Publicznych . Przewiduje się, że dochody własne gminy wzrosną o stopień inflacji, który za ostatnie 3 lata wyniósł średnio 3%, pod warunkiem , że ustawodawca nie nałoży na gminy nowych zadań . W związku z budową kanalizacji w Lisewie Malborskim oraz w Szymankowie i planowanymi inwestycjami tego rodzaju w pozostałych miejscowościach gminy, dodatkowym źródłem dochodów stanie się opłata adiacencka. Na realizację inwestycji, łącznie ze spłatą zobowiązań, z budżetu gminy można przeznaczyć maksymalnie 10% dochodów budżetu tj, ok. 700 000 - 750.000 zł rocznie. W celu wygospodarowania wyższych środków należy aplikować o środki unijne.

Treść	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody budżetu	6 847 760	8 215 028	9 424 952	9 638 633	10 485 592
Z tego:					
I.Dochody własne	1 856 911	2 113 202	2 998 592	2 140 189	2 192 276
Dotacje na zadania własne i zlecone	868 469	1 396 832	2 998 592	7 498 444	8 293 316
Dotacje na inwestycje	26 000	123 200	0	197 245	2 500
Wydatki budżetu	6 898 799	9 146 204	9 519 938	10 559 881	11 209 055
Wydatki inwestycyjne	607 840	1 864 901	1 216 404	1 604 089	1 206 150

Dochody własne gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Treść	2003	2004	2005	2006
Dochody na 1 mieszkańca	1415	1691	1926	1982

Prognoza budżetu wg założeń jak w/w opisie oraz z uwzględnieniem planów inwestycyjnych na lata 2007 - 2013

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	10 485 592	10 695 304	10 909 210	12 127 394	12 369 942	12 617 341	12 869 688
Wydatki bieżące	10 002 905	10 202 963	10 407 022	10 615 162	10 827 465	11 044 014	11 264 894
Wydatki na obsługę długu	34 600	61 600	52 600	52 600	42 600	27 000	27 000
Własne środki inwestycyjne	448 087	430 741	449 588	1 459 632	1 499 877	1 546 327	1 577 794

III. Diagnoza rozwoju społeczno-gospodarczego oraz możliwości rozwojowe gminy Lichnowy

215

Podstawą opracowania tego rozdziału były wyniki ankiety. Ankieta została przedstawiona w takiej samej formie, jak przy tworzeniu pierwotnej wersji strategii i ma na celu porównanie wyników, czyli odpowiedzi na pytanie – czy w ocenie mieszkańców zmieniło się coś od 2003 roku w gminie Lichnowy.

Ankieta została podzielona na trzy podstawowe działy:

I – ocena ogólnych zagadnień dotyczących gminy w głównych dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego;

II – ocena szczegółowa sytuacji gminy,

- jakość środowiska przyrodniczego,
- potencjał społeczny gminy
- jakość zagospodarowania
- poziom warunków życia
- jakość gospodarki – sytuacja gospodarcza gminy .

III – mocne i słabe strony gminy Lichnowy, w której należało wymienić co najmniej po 3 cechy pozytywne i negatywne różnych sfer życia w gminie Lichnowy.

Ankiety wypełniły 34 osoby spośród radnych, sołtysów, członków Rad Sołeckich i mieszkańców gminy.

Celem przeprowadzenia ankiety było rozpoznanie silnych stron gminy, na których należy opierać dalszy rozwój oraz słabych stron, które należy ograniczać.

1. Ocena aktualnej sytuacji gminy

Wyniki ankiety przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

LP.	Postawione pytanie	Ocena aktualnej sytuacji gminy			
		Dobra	Przeciętna	Zła	Nie potrafię ocenić
1.	Jakość środowiska przyrodniczego	9	21	2	2
2.	Jakość zagospodarowania	4	28	0	3
3.	Atrakcyjność krajobrazu	11	32	0	0
4.	Potencjał społeczny gminy	6	21	4	2
5.	Poziom warunków życia	1	23	9	1
6.	Aktywność społeczna	0	18	16	0
7.	Jakość gospodarki	0	20	7	7
8.	Wspieranie przedsiębiorczości	4	16	4	10
9.	Powiązania zewnętrzne gminy	13	16	1	4

W udzielonych odpowiedziach gmina została oceniona jako przeciętna, atrakcyjna dla mieszkańców jak i dla rozwoju przedsiębiorczości. W porównaniu do poprzedniej ankiety, ocena sytuacji gminy nie zmieniła się radykalnie. Według ankietowanych krajobraz gminy jest atrakcyjny co należy wykorzystać przy pozyskiwaniu środków unijnych oraz promocji turystycznej gminy.

Analizując szczegółowo zadane w ankiecie pytania zauważamy że w ocenie ankietowanych najgorzej oceniona została aktywność społeczna, poziom warunków życia oraz jakość gospodarki, a więc w dziedzinach bezpośrednio niezależnych od władz samorządowych, które są uwarunkowane przez charakter gminy. Aktywność społeczna została oceniona jako zła, jednak w porównaniu do ankiety sprzed kilku lat ocena ta nieznacznie poprawiła się. Natomiast znacznie poprawiło się wspieranie przedsiębiorczości, co wskazuje na stworzone ulgi i preferencje władz w stosunku do inwestorów.

2. Ocena szczegółowa sytuacji gminy

W punkcie II ankiety, ankietowani ustosunkowali się do ważności problemów w skali gminy ograniczając się do problematyki zawartej w ankiecie.

Lp.	Postawione pytania	Ocena ważności problemu		
		Bardzo ważny	Niezbyt ważny	To nie jest problem
1.	Zagrożenia powodzią	31	3	0
2.	Zły stan techniczny systemów melioracyjnych	32	2	0
3.	Brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków	31	3	0
4.	Brak lasów	9	17	8
5.	Brak zróżnicowania krajobrazu	5	22	7
6.	Niewykorzystany potencjał kulturowy	22	9	2
7.	Brak promocji gminy i infrastruktury turystycznej	25	5	4
8.	Zły stan techniczny obiektów zabytkowych	25	6	2
9.	Zabudowa blokowa wsi	5	21	8

Za bardzo ważny problem ankietowani uważali zagrożenie powodzią, zły stan techniczny systemów melioracyjnych, brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Wiąże się to niewątpliwie z położeniem geograficznym gminy oraz z zmniejszającymi się nakładami na utrzymanie urządzeń melioracyjnych podstawowych i szczegółowych. Sytuacja taka powoduje coraz większe zagrożenie powodziowe na terenie gminy.

Za bardzo ważny problem ankietowani uznali brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w większości miejscowości gminy. Sytuacja ta w powiązaniu z zagrożeniem powodziowym stwarza duże zagrożenie ekologiczne dla środowiska naturalnego. W tej części mieszkańcy nie zmienili swojej oceny w odniesieniu do poprzedniej ankiety.

3. Potencjał społeczny Gminy

W punkcie III ankiety, ankietowani ustosunkowali się do ważności problemów dotyczących potencjału społecznego gminy.

Lp.	Postawione pytania	Ocena ważności problemu		
		Bardzo ważne	Niezbyt ważne	To nie jest problem
1.	Wysokie bezrobocie	30	2	2
2.	Niski poziom wykształcenia mieszkańców	31	1	2
3.	Odpływ ludności z gminy	17	5	2
4.	Niska aktywność gospodarcza mieszkańców	25	5	4
5.	Zubożałe społeczeństwa: utrzymujące się z pomocy społecznej	34	1	0
6.	Brak mieszkań	30	3	1
7.	Złe warunki zamieszkania	28	3	2
8.	Skromna oferta usług	28	4	1
9.	Brak nowych miejsc pracy	32	1	1

Z przedstawionych wypowiedzi wynika iż potencjał społeczny gminy został oceniony nisko, jednak poprawił się w stosunku do poprzedniego sondażu. Zmienił się problem wysokiego bezrobocia, który postrzegany był jako bardzo ważny. Według ankietowanych poziom wykształcenia mieszkańców zwiększa się, a odpływ ludzi z gminy nie jest już tak wielkim problemem.

4. Mocne i słabe strony gminy Lichnowy

Wyniki analizy przeprowadzonej ankiety pozwoliły określić mocne i słabe strony gminy Lichnowy. Mocne strony świadczą o znaczeniu gminy w powiecie malborskim i województwie pomorskim. Stanowią podstawę działań podejmowanych na rzecz dalszego rozwoju gminy. Należy nie zapominać o istnieniu słabych stron, aby łagodzić ich oddziaływanie, a także w możliwych przypadkach dążyć do zmiany tych cech na mocne strony.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Korzystne położenie komunikacyjne, zarówno w komunikacji kolejowej, jak i drogowej (dobrze rozwinięta sieć dróg, bliskość Trójmiasta); ◆ Wykorzystanie walorów terenów krajobrazu i istniejących zabytków, mogących stanowić atrakcję turystyczną; ◆ Dobry dostęp do Ośrodka Zdrowia i jego usług, ◆ Dobre warunki do produkcji rolniczej, ◆ Dobrze rozwinięta sieć telefoniczna, ◆ Dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych, ◆ Dobre zaopatrzenie w wodę, ◆ Występowanie atrakcyjnych terenów przyrodniczych, ◆ Bardzo małe zanieczyszczenie środowiska, ◆ Stabilna kondycja finansowa gminy, ◆ Dobrze rozwinięta współpraca władz samorządowych z sąsiednimi gminami, powiatem i województwem, ◆ Dobra współpraca międzynarodowa, ◆ Dobra polityka w zakresie opieki społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uciążliwy system połączeń komunikacji transportu publicznego, ◆ Brak mieszkań, ◆ Zły stan techniczny dróg, ◆ Słaba infrastruktura wsi (brak kanalizacji i gazyfikacji), ◆ Brak przemysłu i usług, ◆ Stagnacja i niezadowolenie ludzi, ◆ bezrobocie ◆ Brak miejsc pracy, ◆ System oczyszczania ścieków, ◆ Brak zaplecza turystycznego i obsługi turystów, ◆ Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, ◆ Brak tradycji kulturowych, ◆ Istnienie pojedynczych odcinków niedokończonej melioracji, ◆ Niski poziom wykształcenia, ◆ Ubożenie ludności,

<ul style="list-style-type: none"> ◆ Istnienie sal gimnastycznych przy szkołach, ◆ Duży wachlarz imprez kulturalno-sportowych, ◆ Dobra jakość gleb, ◆ Dobry teren pod rozwój agroturystyki ◆ Bogata przeszłość historyczna 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Duży odsetek ludzi korzystających z pomocy opieki społecznej, ◆ Brak inwestorów z zewnątrz ◆ Bezpieczeństwo ◆ Brak Internetu, ◆ Słabo rozwinięta mała przedsiębiorczość, ◆ Mało aktywne społeczeństwo ◆ Słabo rozwinięta działalność świetlic wiejskich, ◆ Zanieczyszczenie odpadami stałymi
---	---

Jak widać z powyższej tabelki cech pozytywnych wskazano więcej, niż negatywnych. Wśród 34 osób wypełniających ankietę 19 z nich wskazało jako mocną stronę gminy Lichnowy – położenie w pobliżu większych miejscowości oraz Trójmiasta, małe zanieczyszczenie środowiska. Ważną pozytywną cechą są walory krajobrazu gminy oraz szansa rozwoju rolnictwa w Unii Europejskiej. Mocną cechą według ankietowanych są kontakty zagraniczne oraz dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych.

O wiele mniej jest cech negatywnych występujących w gminie Lichnowy, jednak stanowią one poważne problemy i większość osób zwraca na nie uwagę. Przede wszystkim najbardziej rażącym problemem jest bezrobocie i zły stan dróg, co nie zmieniło się w przypadku poprzedniej ankiety. Natomiast zamiast braku kanalizacji sanitarnej ankietowani wskazywali na brak komunikacji jako jedną z trzech najsłabszych cech gminy. Często pojawiały się również takie cechy jak: niskie wykształcenie społeczeństwa, brak Internetu, brak mieszkań, niski poziom wykształcenia społeczeństwa.

4. Szanse i zagrożenia zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Członkostwo w Unii Europejskiej ➤ Programy wsparcia Unii Europejskiej ➤ Agroturystyka ➤ Rozwój rolnictwa ekologicznego ➤ Rozwój przetwórstwa rolnego ➤ Wzrost produkcji mleka ➤ Rozwój przemysłu mleczarskiego ➤ Rozwój infrastruktury technicznej ➤ Kanalizacja sanitarna ➤ Cyfryzacji telefonii ➤ Program „Żuławy” ➤ Energia odnawialna	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost bezrobocia ➤ Słabnący rynek zbytu produkcji rolnej ➤ Zwiększona konkurencyjność na rynkach regionalnych ➤ Zwiększona konkurencyjność wspólnego rynku europejskiego ➤ Spadek dochodów samorządów ➤ Duża konkurencyjność w poszukiwaniu inwestorów głównie ze strony ośrodków miejskich ➤ Możliwość utraty dogodnej komunikacji z miastem Tczew ➤ Wzrost ubóstwa ➤ Wzrost patologii społecznych

IV. Misja i wizja gminy

MISJA GMINY LICHNOWY

Aktywnie wspierać wszelką działalność gospodarczą na swym obszarze, szybko przezwyciężać trudności rozwojowe, szeroko promować turystykę na Żuławach, stwarzać coraz lepsze warunki życia mieszkańcom

Wizja

Gmina Lichnowy przyspiesza i wzmaga działania przezwyciężające trudności rozwojowe, z których najważniejsze to wsparcie restrukturyzacji rolnictwa:

- *wzrost efektywności indywidualnych gospodarstw rolnych*
- *tworzenie miejsc pracy pozarolniczej, np. w turystyce*
- *szansa poprawy kwalifikacji aktywnych zawodowo*

Swoim mieszkańcom gmina oferuje coraz lepsze warunki życia:

- *realizacja sieci kanalizacji sanitarnej*
- *dla dzieci i młodzieży dobre warunki nauki i wypoczynku*
- *poprawa jakości dróg, lepsza komunikacja zbiorowa – łatwiejszy dostęp do usług wyższego rzędu i atrakcyjnych rynków pracy*

V. Scenariusze rozwoju Gminy

Scenariusze są powszechnie stosowanym w planowaniu strategicznym sposobem prezentacji możliwej przyszłości. Ich celem jest przede wszystkim wybór najlepszego wariantu polityki, jej celów i priorytetów. Zakładają one określone warunki zewnętrzne i wewnętrzne, są opisem hipotetycznej sytuacji, stąd pewne elementy są celowo przejaskrawione. Dzięki takiej formie łatwiejszym staje się identyfikowanie możliwych zdarzeń oraz wybór właściwych priorytetów.

1. Scenariusz stagnacji

Scenariusz ten zakłada kontynuację dotychczasowych niekorzystnych trendów gospodarczych oraz brak możliwości szybkiego przezwyciężenia problemów społecznych. Do głosu dochodzą głównie zagrożenia rozwoju i brak jego bodźców do przełamania słabych stron gminy.

<u>SCENARIUSZ STAGNACJI</u>
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.
<ul style="list-style-type: none">
• Członkostwo w Unii Europejskiej przy niekorzystnych warunkach (głównie dla rolnictwa).
• Niekorzystne warunki przydziału środków pomocowych.
• Wolny rozwój regionu pomorskiego.
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.
<ul style="list-style-type: none">
• Utrzymująca się niska dochodowość gospodarstw rolnych w gminie.
• Brak widocznej poprawy infrastruktury, miejscami dekapitalizacja.
• Brak inwestorów zewnętrznych.
Skutki społeczne.
<ul style="list-style-type: none">
• Utrwalenie bezrobocia i ubóstwa mieszkańców.
• Utrwalenie postaw zachowawczych i roszczeniowych.
• Odpływ ludności, zwłaszcza młodych i lepiej wykształconych.
Poziom życia mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none">
• Stopniowe obniżanie standardu życia.
Polityka władz samorządowych.
<ul style="list-style-type: none">
• Nastawiona na „leczenie” negatywnych skutków problemów społeczno – gospodarczych.
• Niski potencjał finansowy i organizacyjny.
Główne motory rozwoju.
<ul style="list-style-type: none">
• Brak czynników napędzających rozwój.
• Utrwalanie się obecnej struktury gospodarczej.

„Scenariusz stagnacji” prowadzi do utrwalenia niekorzystnych zjawisk w gminie – głównie społecznych i gospodarczych, takich jak wysokie bezrobocie, ubóstwo. Wobec postępu cywilizacyjnego taki pesymistyczny scenariusz wydaje się niemożliwy, jednak przy wyjątkowo niekorzystnym splocie sytuacji głównie zewnętrznych wydaje się realny.

2 Scenariusz łagodnych przemian

Scenariusz ten zakłada prowadzenie wolnej, ale zdecydowanej i konsekwentnej polityki przemian gospodarczych i społecznych w gminie. Nastawiony jest głównie na przełamywanie barier rozwoju i wykorzystywanie silnych stron gminy.

<u>SCENARIUSZ ŁAGODNYCH PRZEMIAN</u>
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.
<ul style="list-style-type: none">
• Członkostwo w Unii Europejskiej na korzystnych warunkach
• Równoważenie rozwoju regionalnego – malejące różnice między wsią i miastem
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.
<ul style="list-style-type: none">
• Priorytet dla działań łagodzących negatywne przemiany w rolnictwie – rozwijanie działalności pozarolniczej na wsi
• Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej
• Poprawa stanu technicznego dróg i funkcjonowania komunikacji zbiorowej, zwłaszcza w dowozach do pracy
Skutki społeczne.
<ul style="list-style-type: none">
• Zmiana mentalności mieszkańców
• Wzrost aktywności i ruchliwości społecznej
Poziom życia mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none">
• Stagnacja i w dalszej kolejności stopniowy, powolny wzrost
Polityka władz samorządowych.
<ul style="list-style-type: none">
• Wspieranie, głównie organizatorskie, aktywności społecznej
• Dopasowywanie programów rozwojowych do ograniczonych środków budżetowych
• Konsekwentna realizacja zamierzonych celów
Główne motory rozwoju.
<ul style="list-style-type: none">
• Wysokotowarowe rolnictwo oraz przemysł rolno - spożywczy
• Drobna działalność pozarolnicza, usługi dla wsi

Scenariusz łagodnych przemian jest najbardziej prawdopodobnym wariantem rozwoju gminy. Wysiłek organizacyjny i finansowy mieszkańców i władz samorządowych we wspieraniu rozwoju gospodarczego oraz przezwyciężaniu problemów społecznych prowadzi do stopniowej poprawy poziomu życia w gminie.

3. Scenariusz postępu

Scenariusz ten zakłada szybka poprawę sytuacji, wyjątkowo korzystny spłot pozytywnych czynników rozwojowych.

<u>SCENARIUSZ POSTĘPU</u>
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.
<ul style="list-style-type: none">
• Członkostwo w Unii Europejskiej na szczególnie korzystnych warunkach
• Polityka regionalna kraju zmiernająca w kierunku wsparcia rozwoju wsi
• Rozwinięta współpraca międzygminna
• Wzrost inwestycji zagranicznych
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.
<ul style="list-style-type: none">
• Wykorzystanie sprzyjającej rolnictwu koniunktury
• Działalności pozarolniczej i usług dla mieszkańców
• Wykorzystanie waloru położenia gminy i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki
• Kompleksowe skanalizowanie gminy i gazyfikacja gazem ziemnym
Skutki społeczne.
<ul style="list-style-type: none">
• Podniesienie poziomu wykształcenia
• Zahamowanie bezrobocia, zmniejszenie strefy ubóstwa
• Rosnące różnice w dochodach i poziomie życia
Poziom życia mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none">
• Znaczna poprawa u większości mieszkańców
• Pogłębiające się różnice, zwłaszcza na obszarach peryferyjnych
Polityka władz samorządowych.
<ul style="list-style-type: none">
• Nastawiona na wspieranie drobnej przedsiębiorczości oraz zapewnienie warunków rozwoju dużym inwestorom na preferencyjnych warunkach
• Maksymalne wykorzystanie zewnętrznych środków pomocowych (przygotowanie programów rozwojowych)
Główne motory rozwoju.
<ul style="list-style-type: none">
• Wysokotowarowe rolnictwo oraz przemysł rolno - spożywczy
• Agroturystyka i turystyka historyczna

Przedstawiony powyżej scenariusz rozwoju gminy jest zdecydowanie najkorzystniejszy i najlepiej rokujący dla przyszłości mieszkańców gminy, lecz czy realny?

VI. Strategiczne cele rozwoju.

- ✓ *1. Przeciwdziałanie bezrobociu.*
- ✓ *2. Poprawa wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną*
- ✓ *3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy.*

1. Priorytet dla działań zmierzających do poprawy wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną wynika głównie z potrzeby wyrównania standardu zamieszkania w gminie. Infrastruktura techniczna natomiast jest w znacznym stopniu zaniedbana, a komunikacja zbiorowa nie spełnia w pełni oczekiwań mieszkańców gminy. Działania na tej płaszczyźnie wpłyną zdecydowanie korzystnie na wizerunek gminy i pozwolą podwyższyć przeciętny lub nawet niski potencjał rozwojowy gminy.
2. Zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie i zmniejszenie bezrobocia powinno być istotnym elementem polityki rozwoju gminy. Wobec prognoz demograficznych (bardzo ostrożnych, uwzględniających obecne trendy demograficzne w gminie) liczba aktywnych zawodowo będzie dynamicznie wzrastała przez najbliższe 10 lat, co przy przewidywanym ubytku miejsc pracy w rolnictwie o ok. 1/3 stawia przed gminą poważne wyzwanie. Kontrolowanie równoważenia rynku pracy jest jednocześnie działaniem zapobiegającym wzrostowi ubóstwa mieszkańców.
3. Gmina posiada bardzo wysoko oceniane przez specjalistów dziedzictwo kulturowe w postaci licznych obiektów architektonicznych o walorach zabytkowych, zachowanych historycznych układach miejscowości oraz harmonijnego krajobrazu. Jest wysoki potencjał rozwojowy, np. turystyki, dotychczas nie wykorzystywany. W związku z unijnymi środkami pomocowymi przewiduje się liczne programy wsparcia dla obszarów o zachowanej tożsamości kulturowej i nie przekształconych tradycyjnych układów wiejskich, stąd dodatkowa szansa osiągnięcia tego celu strategicznego i poprawy poziomu życia mieszkańców, szczególnie rozwijających infrastrukturę turystyczną.

Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu

Cele cząstkowe.

- restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych o profilu produkcji towarowej i specjalistycznej
- podniesienie konkurencyjności produkcji rolnej
- rozwój i unowocześnienie produkcji zdrowej żywności
- wspieranie działań na rzecz rozwoju drobnej wytwórczości i usług
- łagodzenie skutków bezrobocia poprzez organizowanie aktywnych form takich jak: roboty publiczne, interwencje, staże zawodowe, przygotowania zawodowe
- dostosowanie rozwoju edukacji (kursy i szkolenia) do potrzeb rynku pracy
- pozyskiwanie terenów pod działalność gospodarczą przemysłową i usługową
- pozyskiwanie terenów pod budownictwo
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
- szkolenia zawodowe organizowane we współpracy z Powiatowym Urzędem pracy
- pośrednictwo w przekazywaniu informacji dotyczących możliwości zatrudnienia

Cel 2. Poprawa wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną

Cele cząstkowe.

- uporządkowanie gospodarki ściekowej
- poprawa stanu dróg
- łączność internetowa
- usprawnienie systemu komunikacji zbiorowej
- polepszenie stanu urządzeń i funkcjonowania systemu melioracji
- rozwój bazy oświatowo-kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i turystycznej
- poprawa gospodarki odpadami

Cel 3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy

Cele cząstkowe.

- promocja walorów przyrodniczych i kulturowych gminy
- aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
- rozwój działalności świetlic wiejskich
- rozwój turystyki historycznej
- budowa szlaków turystyki rowerowej

779

Projektowane cele strategiczne w rozwoju gminy Lichnowy są zbieżne z generalnymi celami strategicznymi województwa pomorskiego przyjętymi w "Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego", a także tożsame z kierunkami rozwoju powiatu malborskiego określonymi w „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Malborskiego 2002-2012”.

Aktualizacja strategii

Strategia jest dokumentem ponad kadencyjnym określającym cele i programy działań na kilkanaście lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy bowiem tylko pewien etap planowania. Obecny dokument strategii oparty na zaktualizowanej II wersji z roku 2005 stanowi kolejny etap planowania strategicznego.

Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Strategia zrównoważonego rozwoju będzie co roku poddawana przeglądowi oraz aktualizacji, a co pięć lat wskazana jest dokładniejsza rewizja kierunków rozwoju.